



جمهوری اسلامی ایران
وزارت امور اقتصادی و دارایی
اداره کل امور اقتصادی و دارایی خراسان شمالی

امکان سنجی طرح پرورش آگوسفند داشته

اسفراین - روستای امین آباد

مرکز خدمات سرمایه گذاری استان خراسان شمالی

بهار ۱۴۰۰

بِسْمِ اللَّهِ
الرَّحْمَنِ
الرَّحِيمِ

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۲	مقدمه
۲	تاریخچه
۳	اهمیت پرورش گوسفند و بز در کشور
۵	دلایل روند کند تبدیل دامداریهای سنتی به صنعتی
۷	تدوین برنامه ششم معاونت امور تولیدات دامی وزارت جهادکشاورزی
۸	تحلیل SWOT(سوات) طرح
۱۰	سیاستهای مرکزاصلاح نژاد و بهبود تولیدات دامی کشوردر راستای پرورش دام سبک
۱۱	دلایل اهمیت اجرای پروژه ایجاد ترکیب ژنتیکی جدید گوسفند پربازده
۱۱	اهداف مهم و محوری پروژه ایجاد ترکیب ژنتیکی جدید گوسفند پربازده
۱۲	سیمای کشاورزی استان
۱۴	سیمای دامپروری استان
۱۷	نگاهی به شهر اسفراین
۱۸	قابلیت‌های زیر بخش دام استان
۱۸	اهداف کیفی بلند مدت (اهداف آرمانی) در توسعه تولیدات دامی استان
۱۸	اهداف کیفی پنج ساله (جهت‌گیری‌های اصلی) در توسعه تولیدات دامی استان
۱۹	اهداف کمی در توسعه تولیدات دامی استان
۱۹	محدودیت‌ها و تنگناهای اساسی در توسعه تولیدات دامی استان
۱۹	اقدامات پیشنهادی برای توسعه تولیدات دامی استان
۲۱	عرضه و تقاضا
۳۲	نتیجه‌گیری گزارش بخش بازار
۳۵	مطالعات فنی
۶۶	مطالعات مالی

فصل اول : مطالعات بازار

۱-۱- مقدمه :

منابع واستعدادهای بالقوه و بالفعل کشور اعم از نیروی انسانی، منابع طبیعی تجدید شونده و تکنولوژی روز، در صورت توجه جدی به صنعت دامپروری و محور قرار گرفتن آن در عمل، می تواند سلامت و عزت ایران اسلامی را تضمین نماید.

مقایسه راندمان تولید و فرآوری تولیدات دامی در واحدهای دامپروری کشور نسبت به کشورهای پیشرفته، حاکی از ضریب تبدیل نامطلوب و پایین بودن راندمان در این واحدها میباشد.

یکی از دلایل پائین بودن ظرفیت تولید دام و طیور کشور، کمبود مواد خوراکی و عدم استفاده بهینه از منابع موجود است. از دیگر دلایل می توان به ضعف مدیریت تولید، تولید مثل و بهداشت در واحدهای دامپروری و عدم استفاده کامل از توان ژنتیکی دام کشور اشاره نمود.

آمارهای جهانی نشان می دهند که طی ۲۵ سال گذشته، ۹۰٪ افزایش تولید محصولات دامی در دنیا ناشی از بهبود روش تولید و افزایش بهره وری از منابع موجود بوده است و تنها ۱۰٪ به دلیل بهره برداری از واحدهای دامپروری جدید حاصل شده است. این در حالی است که در ایران، تا به حال اغلب افزایش تولید محصولات دامی، به دلیل بهره برداری از واحدهای تولیدی جدید التاسیس بوده و نقش عملیات اصلاح نژاد دام در افزایش تولیدات دامی بسیار ناچیز است. آنچه مسلم است این که، کشور ما با محدودیت نهاده های تولید در دامپروری مواجه است و این محدودیت بیانگر آن است که افزایش تولید با توسل به توسعه افقی واحدهای تولیدی، کارساز و امکان پذیر نخواهد بود، بلکه تنها راهکار عملی، افزایش کمی و کیفی تولید در جهت توسعه عمودی (افزایش تولید به ازاء هر واحد دامی) می باشد و برای دستیابی به این مهم، بایستی روشهای تولید و مدیریت تولید ناکارآمد در کشاورزی و دامپروری کشور، با اتکاء به علم و تحقیق و تدوین برنامه های دقیق و جامع نگر به سوی شیوه های تولید پایدار مبتنی بر منابع تجدید شونده و افزایش روزافزون واحدهای صنعتی، متحول شود. (۱)

۱-۲- تاریخچه :

تاریخ پرورش گوسفند و بز در ایران به گذشته های دور می رسد. به دلایل اکولوژیکی، محیطی و اجتماعی - اقتصادی، گله داری از مشاغل مهم و اصلی ساکنین فلات ایران بوده است. از آن جاییکه برخی از پیامبران عظیم الشان به حرفه چوپانی مشغول بودند، این شغل جنبه تقدس و مذهبی پیدا نموده است. در کتاب اوستا از گوسفند به عنوان حیوان سودمند نامبرده شده است. کشف قالی پازیریک و هم چنین بهارستان در دوره ساسانیان بیانگر اهمیت پرورش این دو دام در ایران می باشد. در طول تاریخ پر فراز و نشیب کشور بسیاری از صاحبان گله ها و ایلات به قدرت سیاسی رسیده و تشکیل حکومت های منطقه ای و کشوری را داده اند، سلسله آق قویونلوها (صاحبان گوسفند سفید) و قره قویونلوها (صاحبان گوسفند سیاه) در آذربایجان قدیم ایران نمونه های بارزی از این واقعیت های اجتماعی و سیاسی می باشد. به نظر برخی از دانشمندان در میان نشخوارکنندگان، بز اولین حیوانی بوده که بشر به اهلی کردن آن در حدود نه تا ده هزار سال قبل از میلاد مسیح پرداخته است. منشاء اولیه اهلی کردن و پرورش بز را به خاورمیانه (گنج دره ایران) نسبت می دهند. بررسی ها نشان میدهد که ابتدا آریاییها بودند که بز را اهلی کردند. گوسفند نقش مهمی در بقای زیست مردم مناطق در حال توسعه، خصوصاً کشورهایانی که در زیر خط فقر قرار دارند چه از لحاظ تغذیه ای و چه اشتغال دارد. امروز نیز با تمام پیشرفت هایی که در سایر رشته های دامپروری و به خصوص پرورش طیور و گاو شیری در ایران حاصل شده است، پرورش گوسفند و بز اهمیت و موقعیت خودش را حفظ کرده است.

بهره برداران این صنف به دلیل ساختار اجتماعی - اقتصادی و هم چنین فقدان تشکیلات منسجم و نظام مند نتوانسته اند از خدمات تسهیلاتی، بهداشتی و نهاده های دولتی در مقایسه با سایر زیربخش های دامپروری بهره مند شوند. علاوه بر آن به دلیل توسعه مناطق شهری و روستایی و همچنین از بین رفتن ایل راهها و تخریب مراتع و خشک سالیهای پیاپی باعث شده که روش های مزرعه ای پرورش گوسفند و بز رونق یابد.

با در نظر گرفتن همه این موارد گوسفند و بز بهترین دام اهلی هستند که می توانند از مراتع و پس چراهای زراعی تعریف نموده و تولید پروتئین حیوانی (شیر و گوشت) نمایند. که از این نظر کمترین رقابت را با غذای جمعیت انسانی دارند. گله داری در شرایط کنونی به دلایلی که در زیر اشاره می شود در توسعه ملی نقش به سزایی داشته و از اهمیت و جایگاه خاصی برخوردار می باشد:

- سرمایه گذاری و نیاز به نهاده کمتر در مقایسه با پرورش دیگر دامها
- مدیریت آسانتر پرورش
- بازگشت سریعتر سرمایه نسبت به پرورش گاو
- استفاده از علوفه مراتع، پس چرا مزارع و بقایای کشاورزی
- چرا از گیاهان هرز و علف باغات

کسب و کار پرورش گوسفند، حرفه خیلی از مردم جهان است که شامل پرورش این حیوان برای شیر، تولید پشم و همچنین گوشت آن است. با این حال کمتر از گوسفندان برای تولید شیر استفاده می شود و بیشتر استفاده آن برای تولید پشم و گوشت آن است. مزایای خوردن گوشت گوسفند را شاید بسیاری از مردم بدانند اما این گوشت به میزان باور نکردنی ای از بالاترین میزان ارزش غذایی برخوردار است. گوسفند شاید در نگاه اول شبیه به بز باشد اما تفاوت گوسفند با بز به طور واضح قابل تشخیص است. به طور معمول بدن گوسفند از پشم پوشیده شده و دارای سطحی صاف و منظمی نیست اما پوست بزها پوشیده شده است، از موهای بلند و یکدست است. با این تفاسیر گوشت بز هم می تواند جایگزین خوبی برای گوشت گوسفند باشد اما نمی تواند تمام مزایا و طعم گوشت گوسفند را داشته باشد.

۲- اهمیت پرورش گوسفند و بز در کشور:

جمعیت گوسفند و بز ایران با صرف نظر از ارزش اقتصادی حدود ۷۵,۰۰۰,۰۰۰ راس گوسفند و بز (۲) و نیز سرمایه گذارهای بکاررفته در ساختمانها و تاسیسات واحدهای پرورش گوسفند و بز، نقش ویژه ای در تولید ناخالص ملی کشور، ایفا نموده و می نماید. (۲) این شاخص از دامپروری، از نظر جایگاه نگهداری نیز به ساختمانها و تاسیسات مجهز و سرمایه بر نیازمند نمی باشد. همچنین، بیشترین تعداد اشتغال زیر بخش دامپروری کشور مشاغل وابسته از قبیل صنعت فرش، صنعت نساجی، صنایع گوشت و فرآورده های گوشتی، صنایع فرآوری کرک و پشم و صنایع پوست و چرم کشور و... و مراکز عرضه محصولات نهائی، متکی بر پرورش گوسفند و بز می باشد. توجه هرچه بیشتر به این بخش از دامپروری، در راستای ارتقاء سودآوری و پایداری اشتغال در این حرفه، به دلایل ذیل ضروری است:

- فراوانی بالای جمعیت این گونه های دامی. (۷۱/۳ درصد کل جمعیت دامی استان بر حسب واحد دامی).
- کثرت شاغلین این بخش از دامپروری (حدود ۳۲۰,۰۰۰ خانواده در استان خراسان شمالی با پرورش گوسفند و بز امرار معاش می نمایند).
- تنوع تولیدات این جمعیت دامی. (شامل شیر، گوشت، پشم، کرک، پوست، روده، دنبه، آلیشات و...)

- ذائقه و سلايق مصرف کنندگان ایرانی نسبت به تولیدات گوسفند و بز، (اکثریت قاطع مردم مصرف گوشت گوسفند و بز را نسبت به گوشت سایر دامها و طیور ترجیح میدهند).
 - محدودیت منابع تولید، (خصوصاً در این زمینه به تخریب عرصه های مرتعی میتوان اشاره کرد که این امر به عنوان مهمترین مانع توسعه افقی پرورش گوسفند و بز می باشد در حالیکه هم اکنون نیز دام موجود با سوء تغذیه نسبتاً شدیدی دست به گریبان است و در چنین شرایطی امکان ظهور استعدادهای ژنتیکی حیوان محدود و سلب می گردد.
 - نیاز جامعه به فرآورده های حاصل از این دام ها، (حتی اگر میزان مصرف سرانه ثابت بماند، رشد ۲٪ جمعیت انسانی کشور در هر سال، رشد متناسب تولیدات دامی را در جهت تامین نیازمندیها خود می طلبد).
- بنابراین، با توجه به جمیع جوانب، پرداختن به موضوعات بنیادین و حیاتی توسعه پایدار بخش کشاورزی و دامپروری واز آن جمله ایجاد و راه اندازی واحدهای دامپروری به منظور دستیابی به دامهائی با راندمان برتر و ضریب تبدیل بالاتر در راستای بهبود بهره وری از منابع محدود علوفه ای و بطور کلی ارتقاء سود آوری فعالیتهای دامپروری از جمله ضروریاتی است که نمی توان از آن چشم پوشی نمود.

لازم به ذکر است فرایند تولید دامداری ها به تدریج به سمت صنعتی شدن پیش می رود، بیش از ۷۰٪ درصد شیر و گوشت مورد نیاز کشور را دامداری های سنتی و خرد روستایی تأمین می کنند و سهم دامداریهای صنعتی کمتر از ۳۰٪ درصد است.

۳- دلایل روند کند تبدیل دامداریهای سنتی به صنعتی:

- ۳-۱- در واحدهای صنعتی چون دام با یک منظور خاص نگهداری می شود، دانش فنی از جهات مدیریت، تغذیه و بحثهای اصلاح نژاد دام از اصول کار است.
- ۳-۲- عدم برگزاری دوره های آموزشی و اعمال سیاستهای حمایتی بویژه اعطای تسهیلات بانکی ارزان قیمت.
- ۳-۳- عدم تبیین صحیح در بالا بودن بازده تولید در دامداریهای صنعتی بر خلاف این باور که دامداریهای سنتی بازده بالایی دارند.
- ۳-۴- عدم تحلیل هزینه و فایده بین دامداریهای صنعتی و سنتی خصوصاً در مورد هزینه های زمانی که در دامداریهای سنتی بابت تأمین علوفه از مراتع صرف می شود.
- ۳-۵- عدم توجیه و روشنگری دامداران سنتی مبنی بر اینکه وجود دامداریهای صنعتی منافاتی با دامداریهای سنتی نداشته تا آنان نیز دامداران صنعتی را بعنوان رقیبی جهت حذف خود ندانند
- ۳-۶- عدم آگاه سازی دامداران سنتی مبنی بر بروز خسارات ناشی از خشکسالی ها که دامنگیر مراتع شده است و اینکه دامداریهای صنعتی در این بحرانها کمتر آسیب می بینند.
- ۳-۷- عدم شرح نقش چشمگیر دامداریهای صنعتی علی الخصوص واحدهای اصلاح نژاد در افزایش راندمان تولید و به تبع آن رشد بهره وری اقتصادی کسب و کار مذکور که در همین راستا همزمان با بحث اصلاح ساختاری نژادهای گوسفند و بز در مناطق روستایی کشور و آموزش و ترویج پرورش آنها توسط سازمانها و نهادهای ذیربط، لازم است تا دامداران روستایی کشور نیز با در نظر گرفتن خشکسالی گسترده ای که با آن مواجه شده ایم تغییراتی را در روش مدیریت پرورش و تغذیه گوسفند و بز در دستور کار خود قرار دهند.
- ۳-۸- عدم توضیح اینکه روشهای سنتی تغذیه بصورت چرای آزاد یا تغذیه با جو، کاه و یا نان خشک منسوخ و غیراقتصادی شده اند. امروزه جهت مدیریت تغذیه گوسفند و بز، ترکیب کاملی از انواع غلات، کنجاله های پروتئینی و مکملهای حاوی مواد معدنی، ویتامینه، درمانی و سایر افزودنیهای ضروری به غذایی کامل و سالم به نام کنسانتره تبدیل می شوند که فاقد آلودگیهای میکروبی و قارچی متداول در تغذیه به روشهای سنتی است که کل فرآیند تولید آن نیز در محیط و شرایط کاملاً بهداشتی انجام می پذیرد. دامدار باید در نظر داشته باشد که برای اقتصادی شدن حاصل تلاش وی در پرورش گوسفند و بز، باید طول دوره پروار بندی را تا آنجا که ممکن است کاهش دهد تا حاصل سرمایه گذاری در مدت زمان کمتری به ثمر بنشیند. به عبارت دیگر هر چه طول دوره پرورش کوتاهتر باشد، هم سود در زمان کوتاهتری حاصل می شود و هم ریسک روبرو شدن با بیماریهای دامی و تلفات و هزینه دارو و درمان کاهش می یابد و این در حالیست که در حالت

تغذیه سنتی دام، تقریباً همه دامداران سنتی هرگز قادر نخواهند بود نیازهای اساسی تغذیه ای گوسفند، بز و را برای آنکه طول دوره پرورش آنها کوتاه و در نتیجه اقتصادی باشد تامین نمایند.

با توجه به گفتار بالا، دامداران مناطق روستایی راهی به جز تغییر دیدگاه در نحوه پرورش گوسفند، بز و گاو از روش سنتی به مدرن و علمی ندارند و سرآغاز آن نیز تغییر روش پرورش به روشهای صنعتی می باشد. در راستای توسعه دامداریهای صنعتی و علی الخصوص اصلاح نژادی و رفع مواردیکه در بالا توضیح داده شد که باعث کندی رشد و توسعه دامداریهای صنعتی شده بود، دولت در صدد تدوین برنامه هایی برآمده است که به شرح ذیل می باشد:

۴- تدوین برنامه ششم معاونت امور تولیدات دامی وزارت جهادکشاورزی

۴-۱- سیاست های کلی

- به کار گیری مشوقها و حمایت از کلیه تولیدکنندگان محصولات ، نهادهها، ماشین آلات و وسائل مورد نیاز و صاحبان حرف و تخصصها در امور کشاورزی که تحت ضوابط نظام دامپروری و با رعایت اولویت محصولات اساسی و مناسب منطقه، مشغول فعالیت دامپروری هستند .
- ارتقاء سطح دانش تولیدکنندگان و انتقال دستاوردهای تحقیقاتی به عرصه های تولید
- کمک به بهبود مدیریت و ارتقاء بهره‌وری در چرخه تولید تا مصرف
- کاهش تصدی گریها و حمایت از توسعه تشکلهای و توانمند نمودن آنها در جهت واگذاری تدریجی وظایف مرتبط
- تشویق بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری و جلب سرمایه‌های پراکنده در جهت توسعه دامپروری با ارائه الگوهای مناسب فعالیت در این زمینه و تلاش در ایجاد انگیزه و جلب اعتماد بیشتر مردم برای حضور فعال در بخش دام در راستای تأمین امنیت سرمایه‌گذاری در بخش

۴-۲- اهداف کلان

- افزایش تولیدات دامی به منظور تأمین نیاز جامعه به پروتئین حیوانی در راستای تحقق استقلال نسبی و تأمین سلامت و امنیت غذایی جامعه و صادرات مواد غذایی از طریق افزایش بهره‌وری
- بهره‌برداری مطلوب و متعادل از منابع دامی در جهت حفظ و احیاء و توسعه این منابع به منظور حمایت و تضمین استمرار پایدار تولیدات دامی با رعایت حفظ محیط زیست
- بالا بردن توان تولید و کارایی در زیر بخش دامپروری و تأمین زمینه مطمئن اشتغال و درآمد از طریق گسترش و توسعه ظرفیت صنایع تبدیلی و تکمیلی محصولات دامی
- منطقی کردن قیمت محصولات تولیدی و اصلاح نظام بهره‌برداری
- تثبیت اشتغال و تضمین سرمایه‌گذاری

۴-۳- اهداف کیفی

- ارتقاء مدیریت پرورش و نگهداری دام ، افزایش بهره‌وری منابع دامی و بهبود کیفیت تولیدات دامی
- بهبود کیفیت خوراک و خوراک دهی و بهسازی و نوسازی اماکن دامی

« پرورش گوسفند داشتنی اسفراين »

- تأمین امنیت غذایی ، خوداتکائی در تولید محصولات دامی و بهبود شاخص تغذیه در زمینه پروتئین دامی
- شناسایی ، ثبت ، حفظ و حراست از منابع و مواد ژنی دامی
- تقویت و حمایت از تشکل‌های قانونی تولیدکنندگان با تأکید بر ساماندهی آنها

۵- تحلیل SWOT(سوات) طرح :

۵-۱- نقاط قوت

- وجود مراکز متعدد آموزش کشاورزی و دامپروری ، برخورداری از نیروی کار متخصص در زمینه پرورش دام و طیور و دسترسی به اطلاعات علمی مراکز تحقیقاتی در سطح جهان
- امکان ساخت و دسترسی به لوازم ، تجهیزات و ماشین‌آلات مورد نیاز
- وجود کارخانجات صنایع تبدیلی و تکمیلی با ظرفیت موردنیاز
- ایجاد مراکز اصلاح نژادی و ایستگاه‌های فعال در سطح کشور
- تطابق توده های بومی دام با شرایط اقلیمی متنوع موجود در کشور ، وجود مراتع گسترده با تنوع گیاهی مناسب پرورش انواع گونه های دامی و تامین داخلی علوفه خشبی دامداران تا حد نیاز
- مزیت تولید محصولات و فراورده های حلال و وجود بازارهای مصرف مناسب در کشورهای منطقه

۵-۲- نقاط ضعف

- وابستگی تهیه بخشی از نهاده های دام و طیور(خوراک ، جوجه یکروزه ، تخم مرغ نطفه دار و اسپرم و جنین) به خارج از کشور
- تعدد مراکز تصمیم‌گیری در سیاست‌های راهبردی و بروز ناهماهنگی بین ارگان‌های اجرایی و وجود موانع متعدد در روند صادرات
- تردد کنترل نشده دام در نقاط مرزی و خطر شیوع بیماری های دامی
- روند افزایشی مهاجرت روستاییان به شهرها و تخلیه کانون های تولید(روستاها)
- بروز خشکسالیهای متوالی در برخی از استانهای کشور
- عدم تعادل دام و مرتع در استان
- پایین بودن بهره وری در تولید گوشت قرمز
- پایین بودن بهره تولید مثلی
- کم سوادى بهره برداران
- عدم مدیریت صحیح در گله های استان
- عدم توسعه دامداریهای بزرگ در استان و توسعه پایدار
- عدم استفاده از تکنیکهای مدرن در پرورش گوسفند در استان
- عدم تعادل بین منابع و مصارف بانکهای استان
- عدم بیمه شاغلین در بخش پرورش گوسفند(چوپان هاو...)

۵-۳- فرصت ها

- امکان توسعه صادرات نهاده ها ، محصولات و فراورده های دامی
- وجود ضایعات و زائدات کشاورزی و امکان استفاده بهینه از فراورده های جنبی بخش کشاورزی در زیر بخش دام و استفاده از تجهیزات مدرن در فرآوری خوراک
- وجود تقاضا در بازارهای داخلی و گرایش مردم به مصرف پروتئین و وجود بازار مناسب منطقه ای و بین المللی

۴-۵-تههیدها

- واردات گوشت قرمز
- عدم اختصاص تسهیلات بلند مدت و مکفی
- حمل دام زنده
- پایین بودن سرمایه گذاری و بهره اقتصادی
- عدم ذخیره سازی مناسب
- عدم استفاده از دانش روز
- ورود دام خارجی و آمیخته گری غیر کنترل شده که باعث از بین رفتن نژادهای خالص میشود
- کمبود علوفه و نهاده های دامی در جهان
- عدم وجود آمار و اطلاعات صحیح و مستند
- پایین آمدن کیفیت پشم و پوست صنایع و از دست رفتن فرصتهای شغلی
- بالا بودن بهره بانکی
- عدم استقبال از بیمه دام به دلیل پایین بودن غرامت پرداختی
- عدم توجه به محصولات دام سبک

۶- سیاستهای مرکز اصلاح نژاد و بهبود تولیدات دامی کشور در راستای پرورش دام سبک :

- ارائه برنامه ها و سیاست های دام سبک کشور در سه سامانه مرتعی، روستایی و مزرعه ای
- حفظ، حراست و اصلاح نژاد گوسفند و بز بومی کشور در سامانه مرتعی
- تولید ترکیب های ژنتیکی جدید برای سامانه های غیرمرتعی
- ایجاد بانک اطلاعات و تولید رکورد های مورد نیاز
- برنامه ریزی جهت تولید اسپرم گوسفند و بز مورد نیاز پروژه های اصلاح نژادی
- برنامه ریزی در راستای اجرای بند ب ماده ۱۴ قانون افزایش بهره وری کشاورزی و نظام جامع دامپروری کشور؛ مبنی بر کاهش ۳۰ میلیون واحد دامی از دام های متکی بر مراتع و ایجاد ۳۱ میلیون واحد دامی در شرایط پرورشی غیرمرتعی (طی ۱۰ سال)

۷- دلایل اهمیت اجرای پروژه های گوسفنداری مزرعه ای

- در حال حاضر مناسبترین دام جهت تامین بخش مهمی از نیاز گوشت قرمز کشور؛ گوسفند می باشد.
- بهره گیری از علوفه مراتع و ضایعات کشاورزی مزارع که عمدتاً برای دام دیگری قابل استفاده نیست
- ذائقه مصرف گوشت گوسفند و نیاز قربانی در اعیاد و مراسم مذهبی در ایران؛ از مهمترین ویژگی های مهم پرورش این دام محسوب می گیرد.

➤ الزام قانونی برای وزارت جهاد کشاورزی به شرح زیر:

۷-۴-۱- بند ب ماده ۱۴ قانون افزایش بهره وری کشاورزی؛ مبنی بر خروج سالیانه ۳ میلیون واحد دامی متکی به مراتع کشور از عرصه مراتع و ظرفیت سازی پرورش ۳,۱ میلیون واحد دامی در خارج از مرتع.

۷-۴-۲- ماده ۱۷ قانون نظام جامع دامپروری کشور به منظور حفظ و حراست از منابع ژنی دامهای بومی کشور.(ایجاد ترکیب های ژنتیکی

متناسب با شرایط کشور)

۸- دلایل اهمیت اجرای پروژه ایجاد ترکیب ژنتیکی جدید گوسفند پربازده:

عملکرد تولیدی و تولید مثلی گوسفندان بومی برای پرورش در سامانه غیرمرتعی؛ برای پرورش دهنده نمیتواند بازدهی اقتصادی مناسبی را ایجاد نماید. عبارت دیگر مجموع صفات مورد نیاز برای گوسفندان مناسب پرورش در سامانه غیر مرتعی؛ در گوسفندان بومی کشور وجود ندارد و چاره ای جز تولید نژادهای جدید با صفات مطلوب نیست؛ لذا این پروژه یکی از مهمترین پروژه های بخش دام سبک کشور محسوب میشود.

۹- اهداف مهم و محوری پروژه ایجاد ترکیب ژنتیکی جدید گوسفند پربازده :

- ارتقاء بهره وری به ازاء هر راس میش مولد
- بستر سازی جهت کاهش پرورش گوسفند در مراتع
- ساماندهی حرفه گوسفندداری در سامانه های غیر مرتعی از طریق اقتصادی نمودن تولید با کاهش هزینه ها و افزایش درآمد و در نتیجه افزایش بهره وری به ازاءهر راس مولد با بهبود شاخص هایی مانند:
- افزایش چندقلوزایی
- بهبود صفات مادری
- داشتن سرعت رشد و ضریب تبدیل مناسب
- غیر فصلی نمودن تولید مثل و زایش
- بهبود کیفیت لاشه بدلیل حذف و یا کاهش دنبه بدون افزایش چربی لاشه در مقایسه با نژادهای بومی

۱۰- سیمای کشاورزی استان

مساحت کل استان خراسان شمالی ۲۸۴۳۴ کیلومترمربع است که از این میزان ۴۳۴۵۵۰ هکتار جنگل، ۱۴۱۴۸۵۰ هکتار مرتع و ۱۸۳۶۳۶ هکتار عرصه های بیابانی می باشد ارتفاع متوسط استان ۱۳۲۶ متر از سطح دریا است که بلندترین نقطه ارتفاعی آن قله آلاداغ با ارتفاع ۳۱۰۰ متر از سطح دریا و پست ترین نقطه ارتفاعی آن در قسمت خروجی حوزه اترک با ارتفاع ۴۰۰ متر از سطح دریا قرار دارد. میانگین بارش استان ۲۹۴ میلیمتر برآورد شده است. متوسط درجه حرارت استان بین ۸ الی ۱۵ درجه سانتی گراد متغیر است که با توجه به این بارندگی و دمای متوسط استان اقلیم خراسان شمالی معتدل تا نیمه خشک ارزیابی می گردد.

۱-۱۰- چشم انداز بخش کشاورزی استان

- توانمند در برقراری امنیت غذایی با تولید غذای سالم، پاک و خودکفا در محصولات اساسی و توسعه صادرات
- بهره مند از منابع انسانی توانمند، آگاه، متخصص، نوآور و کارآفرین
- پیشرفته در حفاظت، احیاء و بهره برداری پایدار از منابع طبیعی و پایه؛ محیط زیست و ذخایر ژنتیکی
- رقابت پذیر با تکیه بر استانداردهای جهانی و مشارکت حداکثری بخش خصوصی و تعاونی
- توانمند در تولید ثروت و ایجاد رفاه برای فعالان بخش
- برخوردار از زیرساخت های فنی و اقتصادی و صنایع کشاورزی توسعه یافته و پیشرفته
- دست یافتن به کشاورزی پایدار با مدیریت جامع حوزه های آبخیز و مناطق کشاورزی، روستایی و عشایری توسعه یافته

۱۰-۲- سیاست‌های کلی بخش کشاورزی استان

- توسعه پایدار کشاورزی با حفاظت از منابع طبیعی پایه و صیانت و توانمندسازی منابع انسانی.
- تأمین امنیت غذایی با تکیه بر تولید از منابع داخلی و نیل به خودکفایی در محصولات اساسی، ارتقاء سطح سلامت مواد غذایی تا استاندارد جهانی، اصلاح و بهینه نمودن الگوی مصرف و حمایت موثر از تولید و صادرات در محصولات دارای مزیت‌های نسبی و ایجاد مزیت‌های جدید (از جمله هدفمند نمودن یارانه‌ها در جهت تولید و صادرات).
- اصلاح ساختار و نظام بهره‌برداری بخش کشاورزی با تشویق کشاورزان به رعایت اندازه‌های فنی-اقتصادی واحدهای تولیدی متناسب با نوع فعالیت و شرایط مختلف اجتماعی، اقتصادی و اقلیمی کشور و تأکید بر جهت‌گیری حمایتی دولت از این سیاست‌ها به ویژه در واگذاری منابع آب و خاک.
- نوسازی نظام تولید کشاورزی بر مبنای دانش نوین و بومی‌سازی فناوری‌های روز، تربیت، حفظ و تجهیز نیروی انسانی موردنیاز، توسعه و تقویت تعاونی‌ها و سایر تشکلهای اقتصادی، اجتماعی، صنفی و تخصصی با مشارکت آحاد جامعه و رقابتی نمودن فعالیت‌ها در بخش.
- ارتقاء بهره‌وری از آب در تولید محصولات کشاورزی و استفاده علمی و بهره‌برداری بهینه از سایر نهادهای تولید.
- گسترش زیرساخت‌ها و ایجاد انگیزه برای جذب و توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی با پوشش مناسب بیمه، کاهش احتمال زیان تولید، اجرای سیاست‌های حمایتی و متعادل کردن سطح سودآوری کشاورزی با سایر بخش‌های اقتصادی.
- حمایت موثر از سازماندهی فرآیند تولید و اصلاح نظام بازار محصولات کشاورزی با هدف بهبود رابطه مبادله بخش با سایر بخش‌ها، افزایش بهره‌وری، کاهش هزینه‌های تولید، رعایت قیمت تمام شده محصولات اساسی، تأمین درآمد تولیدکنندگان و منافع مصرف‌کنندگان و بهبود کیفیت مواد و فرآورده‌های غذایی.
- تخصیص یارانه هدفمند به بخش کشاورزی در جهت تحقق خودکفایی، حمایت از ساخت زیربناها، مراعات معیارهای زیست‌محیطی، قابلیت انعطاف در شرایط محیطی مختلف و ارتقاء قدرت رقابت در بازارهای داخلی و بین‌المللی.
- ارتقاء سطح درآمد و زندگی روستائیان، کشاورزان و عشایر، توسعه پایدار روستاها و مناطق کشاورزی و رفع فقر با تقویت زیرساخت‌های مناسب تولید و تنوع بخشی و گسترش فعالیت‌های مکمل و اقتصادی بویژه صنایع تبدیلی و روستایی و خدماتی نوین.

۱۰-۳- اهداف و مأموریت‌های بخش کشاورزی استان

با توکل به خداوند متعال در راستای تحقق چشم‌انداز بیست‌ساله جمهوری اسلامی ایران و با تأکید مقام معظم رهبری بر توسعه بخش کشاورزی، استان خراسان شمالی در چشم‌انداز بخش کشاورزی در جایگاه دهم کشوری قرار خواهد گرفت. در ادامه اهداف و مأموریت‌های توسعه بخش کشاورزی استان خراسان شمالی اشاره شده است.

- بهره‌برداری پایدار و موثر از منابع پایه تولید
- ارتقاء دانش و مهارت، تغییر نگرش بهره‌برداران و تولیدکنندگان بخش
- تأمین امنیت غذایی با دستیابی به تولید غذای سالم، پاک و کافی و در دسترس بر اساس استانداردهای ملی و بین‌المللی با تأکید بر خودکفایی در محصولات راهبردی کشاورزی استان
- بهبود ساختار و ترکیب منابع انسانی بخش با تربیت و جذب نیروی ماهر و ایجاد بستر مناسب برای ارتقاء توانمندی، تخصص، مهارت و منزلت اجتماعی و رشد خلاقیت، نوآوری و کارآفرینی
- حفظ، ثبت، احیاء، توسعه و بهره‌برداری پایدار از ذخایر ژنتیکی، منابع طبیعی و محیط‌زیست
- ارتقاء بهره‌وری در بخش با تأکید بر افزایش کمی و کیفی محصولات راهبردی، ویژه و منطقه‌ای خاص

- بهبود فضای کسب و کار و توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی استان
- تقویت و توسعه مکانیزاسیون و لزوم شکل‌گیری و گسترش حجم فعالیت‌های صنایع تبدیلی و تکمیلی پیشرفته موردنیاز بخش کشاورزی استان
- اعمال مدیریت جامع بر حوزه‌های آبخیز و مناطق کشاورزی، روستایی و عشایری با تأکید بر ملاحظات اقتصادی-اجتماعی و زیست محیطی در فعالیت‌های کشاورزی و حفظ و بهره‌برداری متناسب از منابع پایه و تنوع زیستی به منظور دستیابی به کشاورزی پایدار
- توانمندسازی تولیدکنندگان به منظور افزایش سهم آنان در سود حاصل از بازار محصولات کشاورزی

۱۱- سیمای دامپروری استان

دامپروری از فعالیتهای بسیار کهن در استان خراسان شمالی محسوب میشود و پیوند محکمی را با فرهنگ مردمان این سرزمین داشته است. به گونه ای که از دیرباز بسیاری از ساکنان روستاها و حتی شهرها بدان مشغول بوده اند. با توجه به وجود ۲۰۲۲۰۷۷ هکتار جنگل و مرتع در استان (۷۱/۷۵ درصد از مجموع مساحت زمینهای استان) و فعالیت بیش از ۴۰ درصد مردم در زمینه کشاورزی، زمینه مناسبی برای دامداری ایجاد شده است. استان با برخورداری از ۲۳۲۸۱۶۷ واحد دامی ۳/۲۶ درصد از دامهای کشور را به خود اختصاص میدهد و از این حیث بخش عمده ای از گوشت مورد نیاز کشور را تأمین میکند. در این استان انواع دام از قبیل گاو، گوسفند، بز، شتر و ... پرورش داده میشود که در این بین پرورش گوسفند نژاد «کردی» و اسب نژاد «ترکمن» از جایگاه خاصی برخوردارند و شهرت جهانی دارند.

ساکنین خراسان شمالی از قدیم باحرفه دامداری آشنا بوده‌اند گذشته از موقعیت منطقه‌ای و شرایط آب و هوایی و وجود مراتع با درجات مختلف که موجبات علاقه مردم را به حرفه دامداری فراهم ساخته است مردم خراسان شمالی به سبب عرف و عادت مصرف گوشت قرمز را نیز نسبت به سایر حیوانات ترجیح می‌دهند مصرف گوشت قرمز به عنوان یک منبع رایج تأمین پروتئین در استان می‌باشد. از طرفی با توجه به وجود تعداد زیاد روستا در استان خراسان شمالی تولید شیر نیز در استان به خصوص به صورت معیشتی در روستاها بسیار بالا بوده که از این لحاظ نیز استان یکی از استان‌های مساعد برای پرورش گاو شیری و صادر کننده شیر به استان‌های همجوار است.

در ادامه گزارش راهبردهای بهبود تولیدات دامی و راهکارهای اثرگذار بر توسعه آن در قالب جداولی آمده است که نکات بسیار مهمی را می‌توان در آن مشاهده نمود.

جدول ۱ : تبیین راهبردهای بخش بهبود تولیدات دامی

ردیف	راهبرد	شرح موضوع	پیش‌بینی روند آینده در صورت نپرداختن به آن
۱	افزایش تولیدات و توسعه واحدهای دام و طیور	تأمین امنیت غذایی و افزایش تولیدات از طریق ایجاد و توسعه واحدهای صنعتی پرورش دام گوشتی، دام شیری، دام گوشتی و شیری نیمه صنعتی و کوچک روستایی، پرورش اسب، پرورش شتر، پرورش مرغ گوشتی، مرغ تخمگذار، واحدهای سایر ماکیان، واحدهای پرورش زنبور عسل، کرم ابریشم و ...	عدم تأمین امنیت غذایی، کاهش تولیدات دام و طیور، عدم ایجاد اشتغال، کمبود مواد پروتئینی با منشاء دامی و تهدید سلامت مردم
۲	بهبود تولیدات و توسعه عملیات اصلاح‌نژادی	بهبود تولیدات و توسعه عملیات اصلاح‌نژادی از طریق افزایش بهره‌وری	افزایش هزینه‌های تولید، کاهش بازدهی و راندمان تولید، کاهش بهره‌وری، از بین رفتن ذخایر ژنی

جدول ۲: عوامل محیطی (بیرونی و درونی) مرتبط با راهبردهای اثرگذار بر توسعه بخش بهبود تولیدات دامی

نقاط ضعف	نقاط قوت	تهدیدها	فرصتها	راهبرد
عدم توازن بین منابع و مصارف بانکهای عامل استان بدلیل عدم گردش مالی مناسب و ناکافی بودن تسهیلات اعطائی	بالا بودن جمعیت دامی و وجود مراتع مناسب در سطح استان	واردات فراوردهها و نهادههای دامی	ایزوله بودن استان جهت سرمایه گذاری در بخش طیور	افزایش تولیدات و توسعه واحدهای دام و طیور، بهبودتولیدات و توسعه عملیات اصلاح نژادی
بالا بودن هزینه های تولید	وجود بهره برداران و تشکلهای تخصصی در سطح استان	بالا بودن هزینه سرمایه گذاری اولیه	امکان صادرات فرآورده های دامی طیور و انواع گونه های دامی	
غالب بودن سیستم مدیریت سنتی و پائین بودن سطح سواد بهره برداران	مهیا بودن شرایط جهت توسعه پرورش دام و طیور (شرایط اقلیمی، نیروی کار و ...)	ورود بی رویه مواد زنی	امکان سرمایه گذاری بخش خصوصی و توسعه صنایع جانبی	
نبود مزارع مرغ مادر و صنایع جوجه کشی	وجود کارخانجات و صنایع وابسته متعدد (خوراک دام، کشتارگاه، لبنی، بسته بندی، سردخانه و...)	عدم ثبات در قیمت نهادهها و محصولات تولیدی	وجود صندوق حمایت از سرمایه گذاری در استان	
نبود آزمایشگاه تخصصی تغذیه، شیر و عسل در سطح استان	وجود جامعه ژنتیکی خاص در استان	موانع متعدد جهت صادرات	وجود قانون بیمه دام و طیور	
نبود ایستگاههای اصلاح نژاد زنبور عسل، مرغ بومی، اسب اصیل ترکمن و گاو بومی در سطح استان	وجود ایستگاه اصلاح نژاد گوسفند کردی	بروز خشکسالی و سرمازدگی	بکارگیری علوم و فنون جدید در جهت ارتقاء بهره وری و حمایت از نوآوری توسط مراکز علمی	
کمبود اعتبارات ترویجی دام، طیور	امکان برگشت سریع سرمایه در صنعت مرغداری	تعدد مراکز تصمیم گیری در سیاستهای اجرایی صنعت دام و طیور و آبریان	واگذاری برخی از امور به تشکلهای و NGOها	
نبود زیربخش تحقیقات دامپروری در مرکز تحقیقات استان	امکان اشتغال و استقبال متقاضیان	مهاجرت روستائیان به شهرها	-	

۱۱-۱- نگاهي به شهر اسفراين

از شهرستان‌های استان خراسان شمالی می‌باشد. این شهرستان از جنوب و جنوب غربی با شهرستان‌های جویین و جغتای، از شرق با خوشاب و سبزوار و از غرب با بجنورد و شیروان همسایه است. با داشتن مجموعه صنعتی اسفراين و کارخانه لوله گستر اسفراين از شهرهای مهم صنعتی شرق ایران می‌باشد. شهرستان اسفراين یکی از شهرهای منطقه سرداران محسوب می‌گردد.

۱۱-۲- ویژگیهای طبیعی اسفراين :

در این شهرستان دو نوع پوشش گیاهی طبیعی قابل تشخیص است.

الف- جنگلها و مراتع: براساس آمار اداره کشاورزی اسفراين سطح جنگلها و مراتع این شهرستان حدود ۴۵۰ هزار هکتار می‌باشد که نسبت به کل اراضی زراعی تحت آیش و کشتهای مختلف و باغات که حدود ۷۵۰۰۰ هکتار است رقم قابل ملاحظه‌ای را تشکیل می‌دهد. در این جنگلها که در ارتفاعات شمالی و شمالی شرقی قرار دارند، درختان و درختچه‌هایی مانند پسته، انار، سماق، زبان گنجشک، انجیر، زالزالک، ارغوان، زغال‌اخته، گلابی وحشی، سنجد وحشی (در دره‌ها) و غیره را می‌توان نام برد.

در ارتفاعات ساری گل، سالوک، شاهجهان جنگلهای پراکنده‌ای از درخت ارس نیز وجود دارد که در حقیقت نمی‌توان به آن‌ها جنگل اطلاق کرد. این درختان توسط اداره محیط زیست شهرستان اسفراين حفاظت می‌شود.

قسمتی از مراتع شهرستان اسفراين مراتع مشجر هستند. یعنی مراتع و جنگلهای تنک در کنار هم قرار دارند. ۶۰ درصد مراتع حوضه استحفاظی اداره جنگلبانی اسفراين که بیشتر در ارتفاعات مشرف به شهرستان بجنورد و شیروان هستند مراتع ییلاقی می‌باشند که به سه دسته تقسیم می‌شوند.

- مراتع درجه ۱، ۱۰ درصد
- مراتع درجه ۲، ۳۰ درصد
- مراتع درجه ۳، ۶۰ درصد

۴۰ درصد بقیه مراتع که در جنوب و جنوب غربی شهرستان پراکنده‌اند مراتع قشلاقی هستند. ۸۰ تا ۸۵ درصد مراتع قشلاقی درجه ۳ و ۱۵ درصد بقیه جز مراتع درجه ۲ هستند.

ب- گیاهان و بوته‌ها و درختچه‌های پراکنده: این نوع پوشش گیاهی نیز شامل دو قسمت است.

۱- منطقه شمال و شمال شرقی که کوهستانی هستند و گیاهان موجود بیشتر شامل گونه‌هایی از قبیل انواع گون، قیاق، پیاز کوهی، فرز، درمنه، خارشتر، بارهنگ، ورک، اسپند، پونه، قارچ، زرشک معمولی است و به آن زرک می‌گویند، قسنی، استادقدوس، قریچ (که قبلاً به عنوان ماده‌ای برای شستشو استفاده می‌شده است)، نخود وحشی، بومادران و... است.

۲- منطقه جنوب و جنوب غربی که شامل تپه ماهور و تپه‌های نسبتاً مرتفع هستند. گیاهان موجود در این منطقه شامل گونه‌هایی مثل، درمنه، تلخه‌بیان، خار زرد و خار بادبر، بومادران، سالیکورنیا و سالسولا، اسپند، درمنه دشتی، بادبرو ... می‌باشد.

۱۲- قابلیت‌های زیر بخش دام استان

- امکان رشد و ارتقاء توان تولیدی دام‌های بومی با استفاده از ژن‌های مناسب و مقاوم آنها در شرایط محیطی برای مقابله با بیماری‌ها
- وجود ظرفیت‌ها و پتانسیل‌ها و زنجیره‌های مختلف تولید از جمله مراکز جمع‌آوری شیر، صنایع لبنی، کشتارگاه صنعتی، واحدهای تجاری و صنایع وابسته در امر تولید فرآوری و عرضه
- سرمایه‌گذاری نسبی در صنایع تبدیلی و جانبی وابسته

« پرورش گوسفند داشتی اسفراين »

- وجود دانش فنی و نیروی انسانی متخصص قابل توجه در زیربخش دام و طیور
- وجود تاسیسات و سرمایه‌گذاری‌های مناسب در دامداری‌های صنعتی

۱۳- اهداف کیفی بلند مدت (اهداف آرمانی) در توسعه تولیدات دامی استان

- برقراری امنیت سرمایه‌گذاری در زیربخش امور دام با اصلاح و رفع تنگناهای قانونی نظام دامداری و بهبود کیفیت تولیدات دامی
- افزایش بهره‌وری منابع دامی، عوامل تولید و توسعه صادرات
- ارتقاء سطح دانش فنی تولیدکنندگان
- ساماندهی بازار و بکارگیری سیاست‌های حمایتی مناسب تولید
- خوداتکاتی در محصولات دامی و بهبود شاخص تغذیه در زمینه پروتئین دامی شناسایی، ثبت، حفظ و توسعه منابع دامی

۱۴- اهداف کیفی پنج ساله (جهت‌گیری‌های اصلی) در توسعه تولیدات دامی استان

- افزایش کیفیت و استاندارد محصولات دامی و توسعه صادرات
- افزایش تولید محصولات دامی در جهت تامین پروتئین دامی (سرانه ۲۹ گرم در روز) با افزایش بهره‌وری و راندمان در فرآیند تولید محصولات دامی
- کاهش ضایعات در فرآیند تولید و فرآوری محصولات دامی
- ساماندهی نظام بهره‌برداری و تولید دام

۱۵- اهداف کمی در توسعه تولیدات دامی استان

- تقویت و توسعه مشارکت تشکل‌های غیردولتی در فعالیتهای زیربخش امور دام هدفمند نمودن حمایت‌ها و ارتقاء فرهنگ مصرف فرآورده‌های دامی
- حفظ، بهبود و اصلاح ژنتیکی دامی

۱۶- محدودیت‌ها و تنگناهای اساسی در توسعه تولیدات دامی استان

- ضعف و کمبود منابع غذایی دام
- ضعف مبانی قانونی در جهت برقراری امنیت سرمایه‌گذاری در زیربخش دام و طیور
- ناکافی بودن صنایع تبدیلی و نگهداری محصولات دام
- کمبود اعتبارات عمرانی و منابع بانکی ارزان قیمت در خصوص سرمایه‌گذاری و نقدینگی نابسامانی بازارو ناکارائی سیاست‌های حمایتی از تولید
- ضعف در کیفیت و استاندارد محصولات تولیدی
- کمبود پوشش بیمه و ضعف برنامه‌های حمایتی در شرایط بحران
- پایین بودن دانش فنی تولیدکنندگان و عدم بهره‌گیری کافی از فن آوری‌های جدید

۱۷- اقدامات پیشنهادی برای توسعه تولیدات دامی استان

الف - طرح توسعه و افزایش تولید گوشت قرمز:

- توسعه و حمایت از پرواربندی (بره، گوساله، شتر)
- تولید گوشت قرمز از طریق ترمینال کراس در واحدهای شیری
- توسعه و گسترش آمیخته گری و تلاقی کردن تجارتي در گوسفند و بره
- تکمیل و توسعه مجتمع‌های دام و طیور صنعتی
- بهسازی و نوسازی اماکن دامی

ب- توسعه واحد های پرورش گوسفند داشتی

با توجه به اینکه استان دارای دشت های وسیع بوده که در آن زراعت انجام میشود از این مزارع جهت تعلیف گوسفندان پر بازده با درصد دوقلوزایی بالا می توان استفاده نمود.

با توجه به راندمان بالا در این گونه دام ها راندمان تولید مثل گوسفندان از ۷۰ درصد در شرایط حال به ۲۲۰ درصد طی چهار سال افزایش خواهد یافت که باعث افزایش بهره وری و اقتصادی نمودن این فعالیت می گردد، با این روش علاوه بر کاهش وابستگی به مرتع به میزان زیادی از تولیدات علوفه مزارع نیز می توان استفاده نمود .

ج - افزایش تولید با محوریت دانش فنی

صنعت دامپروری استان غالباً هنوز به صورت سنتی و معیشتی اداره میشود که متأسفانه از نظر توسعه و استفاده از فناوری های جدید بسیار کند و ناچیز است . استفاده از مروجین و صنعتی کردن این بخش از ضروریات است. با استفاده از تکنولوژی نوین علاوه بر افزایش بهره وری در واحد سطح می توان میزان تولیدات را به میزان قابل توجهی بدون سرمایه گذاری جدید افزایش داد.

د - تامین تسهیلات فنی و اعتباری

با عنایت به مشکل سرمایه گذاری در استان و ضروری بودن تامین این سرمایه با توجه به بالا بودن هزینه سرمایه گذاری تامین تسهیلات کم بهره برای ایجاد واحد های صنعتی جدید لازم و ضروری است .

۱۸- عرضه و تقاضا :

ابتدا لازم است اشاره گردد که در طرحهایی از جمله:

- دامداری و دامپروری
- مجتمع های کشت و صنعت مکانیزه
- باغداری
- کشت گیاهان دارویی
- کشت کلزا
- کشت یونجه
- کشت گندم و جو و ذرت
- و...

که به نوعی طرحهای زیربنایی کشاورزی و صنایع تبدیلی و تکمیلی آن محسوب می شوند، بررسی وضعیت عرضه و به دنبال آن بررسی وضعیت تقاضا، به مانند آنچه در طرحهای صنعتی مورد واکاوی و بررسی قرار میگیرد و نهایتاً جانب موازنه عرضه و تقاضا مورد ارزیابی قرار می گیرد، تحلیل نمی گردد و در اینگونه طرحها در اغلب موارد بیشتر مباحث مربوط به امنیت غذایی جامعه و کشور و استراتژیهای کلان دولت در حمایت از چنین طرحهایی ملاک حمایت مسئولین و نهایتاً بانکها و صندوقهای مالی جهت سرمایه گذاری محسوب می شوند و چارچوب گزارش حول محور مباحث فنی و هزینه ای و نهایتاً فروش و مالی (اقتصادی) می باشد که در بخشهای قبلی این گزارش نیز در خصوص :

اهمیت پرورش گوسفند و بز در کشور و دلایل تبدیل دامداریهای سنتی به صنعتی:

- تحلیل SWOT طرح دامداری (بررسی نقاط ضعف و قوت و عوامل تهدید و فرصت پروژه)
- الزام قانونی دولت برای وزارت جهاد کشاورزی مبنی بر خروج سالیانه ۳ میلیون واحد دامی متکی به مراتع از عرصه مراتع کشور
- حفظ و حراست از منابع ژنی دامهای بومی
- اهمیت اجرای پروژه های ایجاد ترکیب ژنتیکی جدید گوسفندان پر بازده

« پرورش گوسفند داشتی اسفراين »

- تبیین راهبردهای معاونت بهبود تولیدات دامی
- بررسی عوامل محیطی مرتبط با راهبردهای اثرگذار بر توسعه بخش تولیدات دامی
- ذکر قابلیت های زیر بخش دام استان
- اهداف کمی در توسعه تولیدات دامی
- اقدامات پیشنهادی برای توسعه تولیدات دامی
- و ...

مطالب بسیار مفیدی عنوان گردید که رعایت آنها به تنهایی می تواند دلایل بسیار محکمی در حمایت از طرح احداث دامداری ۱۰۰۰ راسی داشته باشد مورد نظر مجری طرح باشد که البته بانک نیز بعنوان یک بنگاه اقتصادی وظیفه دارد فارغ از مباحث حمایتی دولت از طرحها در راستای استراتژیهای توسعه ای کشور، بررسی های خود را از جنبه های اقتصادی و فنی و مالی انجام دهد تا نسبت به سودآوری طرح اطمینان حاصل نماید تا بتواند نسبت به پرداخت تسهیلات با شرایط بهتر به مجری طرح اقدام نماید که در همین راستا در ادامه گزارش به بررسی اجمالی وضعیت عرضه و تقاضای محصول طرح مورد نظر می پردازیم.

۱۸-۱- عرضه

با توجه به اینکه خراسان شمالی دارای مزیت نسبی در امر دامپروری می باشد و دامداری از اولویتهای اصلی سرمایه گذاری استان می باشد و از طرفی وجود مراتع مناسب و شرایط آب و هوایی منطقه سنخواست از اهمیت بسزایی در احداث دامداریهای صنعتی برخوردار است و حتما می بایستی دامها مدت زمانی را از مراتع بعنوان چراگاه استفاده نمایند، لذا بررسی جانب عرضه بایستی بصورت منطقه ای صورت پذیرد که در ادامه گزارش به این مهم می پردازیم.

پیرو اطلاعات و آمار استخراج شده از سایت وزارت جهاد کشاورزی و پورتال سازمان جهاد کشاورزی خراسان شمالی در تیرماه ۹۷ تعداد واحدهای دامی صنعتی و میزان تولید فرآورده های پروتئینی استان طی سالهای مختلف ۹۲ تا ۹۶ به شرح جداول ذیل می باشد:

جدول ۳: تعداد واحدهای دامی صنعتی استان خراسان شمالی به تفکیک دام و شهرستان تا پایان سال ۱۳۹۳

((واحد : راس))				
شهرستان	پرورش گوسفند و بز داشتی (واحد)		پرورش گوسفند و بز پروراری	
	داشتی (واحد)	ظرفیت	پروراری (واحد)	ظرفیت (راس)
اسفراين	۳	۲۸۲۵	۳	۲۲۰۰
بجنورد	۱	۳۵۰	۱۳	۸۰۷۰
راز و جرگلان	۱	۵۰۰	۱	۱۰۰۰
شیروان	۴	۱۰۶۰	۱۶	۴۷۰۰
فاروج	۰	۰	۹	۱۷۷۰
مانه و سملقان	۷	۸۰۷۵	۲	۵۸۰
گرمره	۵	۱۲۰۰	۲	۴۰۰
جاجرم	۳	۱۵۵۰	۲	۷۰۰
کل استان	۲۴	۱۵۵۶۰	۴۸	۱۹۴۲۰

« پرورش گوسفند داشتنی اسفراین »

جدول ۴: میزان تولید فرآورده های پروتئینی استان ۹۲ تا ۹۳

((واحد : تن))				
۱۳۹۳ (عملکرد)		۱۳۹۲ (عملکرد)		شرح
درصد	میزان تولید	درصد	میزان تولید	
۳۳,۰	۹۱۰۲	۳۳,۶	۹۰۰۵	گاو
۰,۰	۰	۰,۰	۰	گاو میش
۶۶,۶۵	۱۸۵۰۱	۶۶,۰	۱۷۶۸۰	گوسفند و بز
۰,۳۵	۹۶	۰,۳۶	۹۵	شتر
۱۱,۰	۲۷۶۹۹	۱۰۰,۰	۲۶۷۸۰	جمع کل

منبع : آرشیو پورتال سازمان جهاد کشاورزی خراسان شمالی (تیرماه ۹۷)

* توضیحات و تحلیل آماری جدول ۴: میزان درصد تولید گوشت گوسفندی و بز در سال ۹۳ (۶۶٪/۱۶۷) نسبت به سال ۹۲ (۶۶٪) رشد داشته است. تولید گوشت گوسفند و بز نسبت به سایر دامها (گاو- شتر - گاو میش)، در سال ۹۳ نسبت به سال ۹۲ رشد صعودی داشته و سایر دامها رشد نزولی داشته اند که این موضوع نشان دهنده رشد علاقه مندی مصرف بیشتر گوشت گوسفند و بز به سایر دامهاست. میزان تولید گوشت گوسفند و بز در سال ۹۳ به مقدار ۱۸۵۰۱ تن بوده و در سال ۹۲ به مقدار ۱۷۶۸۰ تن است و این یعنی رشد تولید ۴/۶ درصدی گوشت گوسفند و بز در سال ۹۳ نسبت به سال ۹۲.

جدول ۵: تعداد واحدهای دامی صنعتی استان خراسان شمالی به تفکیک دام و شهرستان تا پایان سال ۱۳۹۴

((واحد : راس))				
پرورش گوسفند و بز پرواری		پرورش گوسفند و بز داشتنی(واحد)		شهرستان
ظرفیت(راس)	پروراری(واحد)	ظرفیت	داشتی(واحد)	
۱۴۴۰۰	۷۱	۲۹۵۰	۳	اسفراین
۱۰۶۷۰	۲۰	۱۱۷۵	۶	بجنورد
۱۰۰۰	۱	۵۰۰	۱	رازوجرگلان
۵۵۰۰	۱۸	۱۰۶۰	۴	شیروان
۲۱۷۰	۱۰	۰	۰	فاروج
۱۲۰۰	۴	۸۲۷۵	۸	مانه و سملقان
۴۰۰	۲	۱۳۰۰	۶	گره
۲۵۰۰	۵	۳۰۰۰	۷	جاجرم
۳۷۸۴۰	۱۳۱	۱۸۲۶۰	۳۵	کل استان

* توضیحات و تحلیل آماری جدول ۵:

۱- ملاحظه می گردد تعداد واحدهای داشتنی استان در سال ۹۴ (۳۵ واحد) و در سال ۹۳ (۲۴ واحد- جدول ۳) بوده است که این افزایش یعنی رشد ۴۵ درصدی تعداد واحدهای دامداری داشتنی و بهره برداری از چنین واحدهایی و همچنین رشد بیش از ۱۷ درصدی در ظرفیت پرورش گوسفند و بز داشتنی

$$\left(\frac{۱۸۲۶۰ - ۱۵۵۶۰}{۱۵۵۶۰} \times ۱۰۰ \right)$$

۲- ملاحظه می گردد تعداد واحدهای پرورش گوسفند و بز پرواری نیز از تعداد ۴۸ واحد در سال ۹۳ به تعداد ۱۳۱ واحد در سال ۹۴ رسیده است که معنای آن رشد بیش از ۱۷۰ درصدی پرورش گوسفند و بز پرواری می باشد و همچنین رشد ظرفیت گوسفند و بز

« پرورش گوسفند داشتی اسفراين »

پروراری از تعداد ۱۹۴۲۰ رأس در سال ۹۳ به تعداد ۳۷۸۴۰ رأس در سال ۹۴ به معنی رشد حدود ۹۵ درصدی ظرفیت پرورش گوسفند و بز پروراری در سال ۹۴ نسبت به سال ۹۳ می باشد.

جدول ۶: میزان تولید فرآورده های پروتئینی استان ۹۲ تا ۹۴

((واحد : تن))						شرح
عملکرد(۱۳۹۴)		۱۳۹۳ (عملکرد)		۱۳۹۲ (عملکرد)		
درصد	میزان تولید	درصد	میزان تولید	درصد	میزان تولید	
	۹۴۷۷	۳۳,۰	۹۱۰۲	۳۳,۶	۹۰۰۵	گاو
	۰	۰,۰	۰	۰,۰	۰	گاو میش
	۱۹۰۹۷	۶۶,۶۵	۱۸۵۰۱	۶۶,۰	۱۷۶۸۰	گوسفند و بز
	۹۶	۰,۳۵	۹۶	۰,۳۶	۹۵	شتر
	۲۸۶۷۰	۱۰۰,۰	۲۷۶۹۹	۱۰۰,۰	۲۶۷۸۰	جمع کل

منبع : آرشيو پورتال سازمان جهادكشاورزی خراسان شمالی (تیرماه ۹۷)

* توضیحات و تحلیل آماری جدول ۶ :

۱- رشد تولید پروتئین(گوشت قرمز) توسط گوسفند و بز در سال ۹۴ نسبت به سال ۹۳ به میزان ۳/۲٪ است

$$\left(\frac{۱۹۹۰۷ - ۱۸۵۰۱}{۱۸۵۰۱} \times ۱۰۰ \right)$$

جدول ۷: میزان تولید فرآورده های پروتئینی استان خراسان شمالی ۹۳-۹۶(واحد: راس)

۱۳۹۶ (عملکرد)		۱۳۹۵ (عملکرد)		۱۳۹۴(عملکرد)		۱۳۹۳ (عملکرد)		شرح
٪۲۴,۶۳	۵۲۴۰	٪۲۴,۶۵	۵۱۴۴	۳۳,۱	۹۴۷۷	۳۳,۰	۹۱۰۲	
٪۰,۰۰	۰	٪۰,۰۰	۰	۰,۰	۰	۰,۰	۰	گاو میش
٪۷۵,۰۳	۱۵۹۶۷	٪۷۵,۰۱	۱۵۶۵۲	۶۶,۶	۱۹۰۹۷	۶۶,۶۵	۱۸۵۰۱	گوسفند و بز
٪۰,۳۴	۷۲	٪۰,۳۴	۷۱	۰,۳	۹۶	۰,۳۵	۹۶	شتر
	۲۱۲۸۰		۲۰۸۶۷	۱۰۰,۰	۲۸۶۷۰	۱۰۰,۰	۲۷۶۹۹	جمع کل

منبع : آرشيو پورتال سازمان جهادكشاورزی خراسان شمالی (تیرماه ۹۷)

* توضیحات و تحلیل آماری جدول ۷:

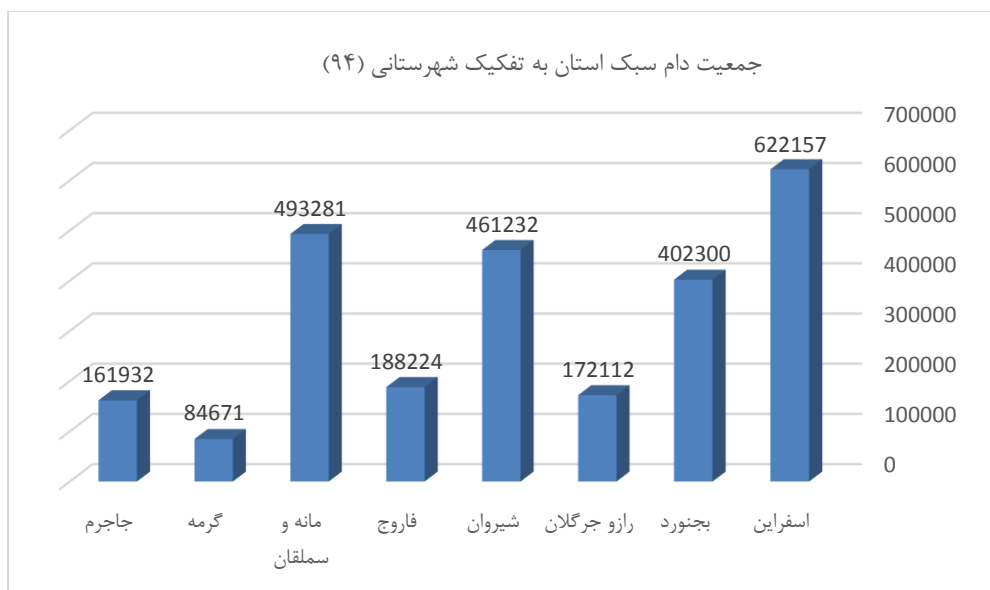
۱- رشد تولید گوشت قرمز توسط گوسفند و بز، در سال ۹۶ نسبت به سال ۹۵ به میزان ۲ درصدی $\left(\frac{۱۵۹۶۷ - ۱۵۶۵۲}{۱۵۶۵۲} \times ۱۰۰ \right)$

۲- میزان درصد رشد تولید گوشت قرمز توسط گوسفند و بز نسبت به سایر دامها (گاو - گاو میش - شتر) از رقم تقریبی ۶۶ درصدی در سالهای ۹۳ و ۹۴ به رقم ۷۵ درصدی در سالهای ۹۵ و ۹۶ رسیده است که این رشد نشان از رغبت داشتن مردم به استفاده بیشتر از گوشت گوسفند و بز است که این عامل، نقطه قوت در امر سرمایه گذاری در حوزه دامداری صنعتی علی الخصوص دامداری داشتی است.

۳- میزان تولید گوشت قرمز توسط گاو- شتر - گوسفند و بز در سال ۹۵ نسبت به سال گذشته کاهش چشمگیری داشته است که طی بررسیهای بعمل آمده، علت آن افزایش بی رویه و غیر منطقی خوراک دام بوده است که البته در سال ۹۶ مجدداً تولید گوشت قرمز رشد صعودی به خود گرفته است.

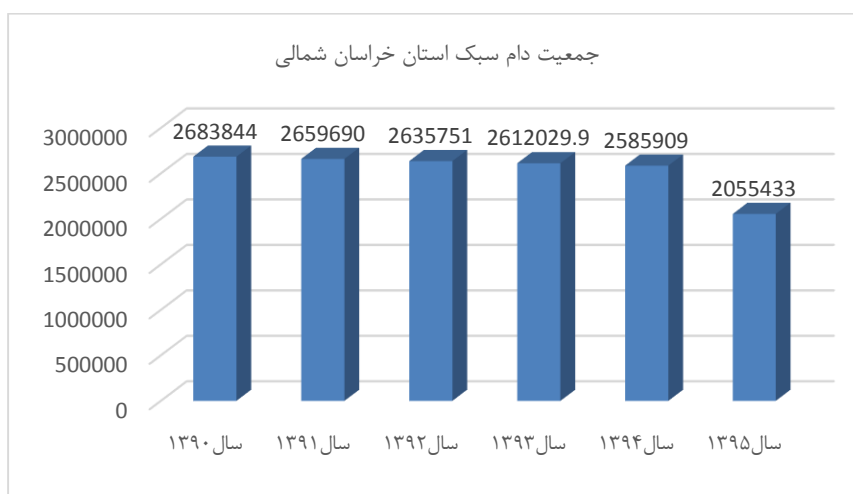
نمودار ۱: جمعیت دام سبک استان به تفکیک شهرستان در سال ۹۴

« پرورش گوسفند داشتنی اسفراین »



* توضیحات و تحلیل آماری نمودار ۱: شهرستان مانه و سملقان رتبه دوم استان در جمعیت دام سبک را دارد و علت آن وجود مراتع بسیار مناسب در این منطقه می باشد و دلیل دیگر آن اشتغال و علاقه اهالی این منطقه به شغل دامداری و دامپروری است.

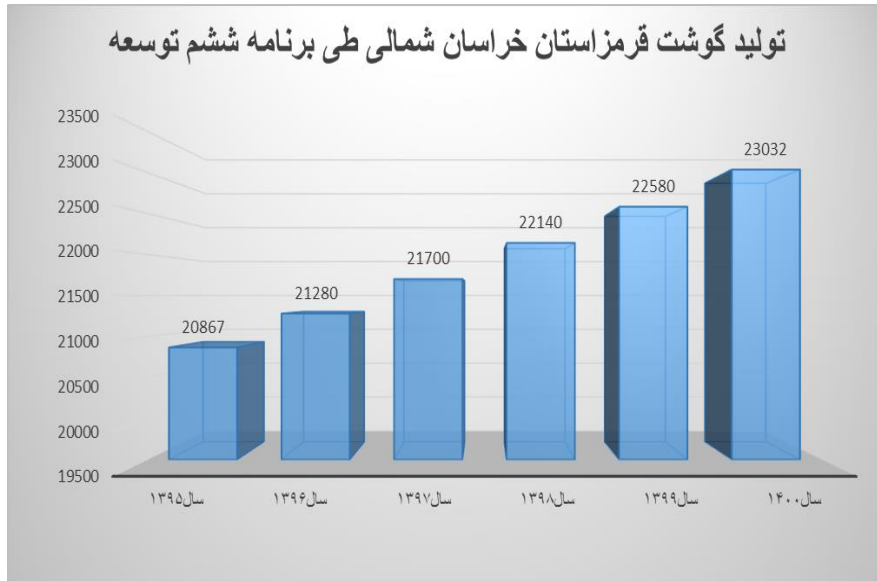
نمودار ۲: جمعیت کل دام سبک استان طی سالهای ۹۰ تا ۹۵



* توضیحات و تحلیل آماری نمودار ۲: تعداد دامهای سبک استان طی سالهای ۹۰ تا ۹۵ رشد قابل توجهی نداشته است ولی واحدهای دام صنعتی و همچنین تولید پروتئین رشد مناسبی داشته اند که می توان نتیجه گیری کرد که احداث واحدهای دامداری داشته رشد داشته اند و از طرفی گویای این موضوع است که گوشت حاصل از دامهای داشتنی از کیفیت بالاتری برخوردار بوده است و چربی و دنبه کمتری در دامهای داشتنی که اصلاح نژاد شده اند، وجود دارد.

نمودار ۳: تولید گوشت قرمز استان خراسان شمالی طی برنامه ششم توسعه

« پرورش گوسفند داشتی اسفراین »

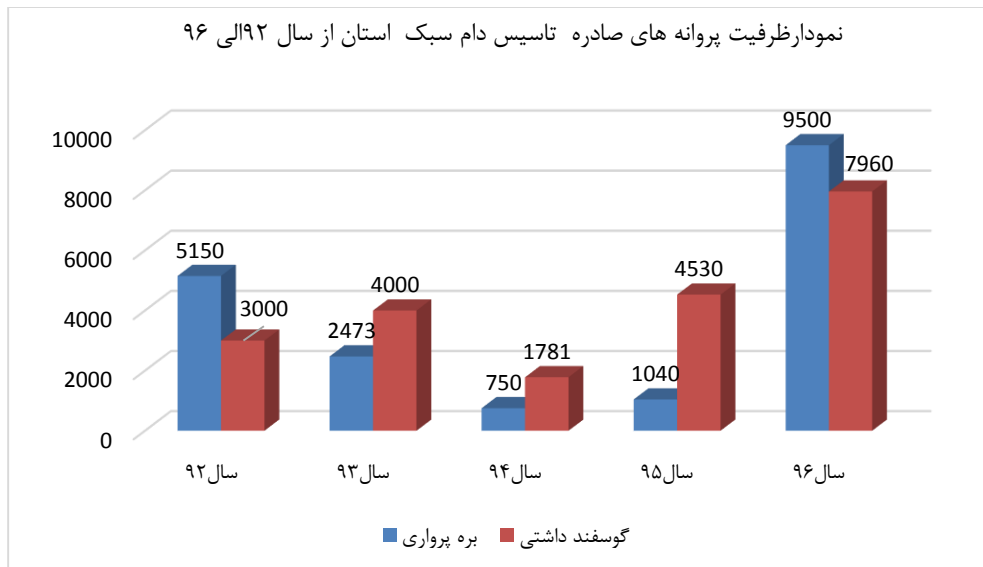


منبع: آرشیو پورتال سازمان جهادکشاورزی خراسان شمالی (تیرماه ۹۷)

* توضیحات و تحلیل آماری نمودار ۳:

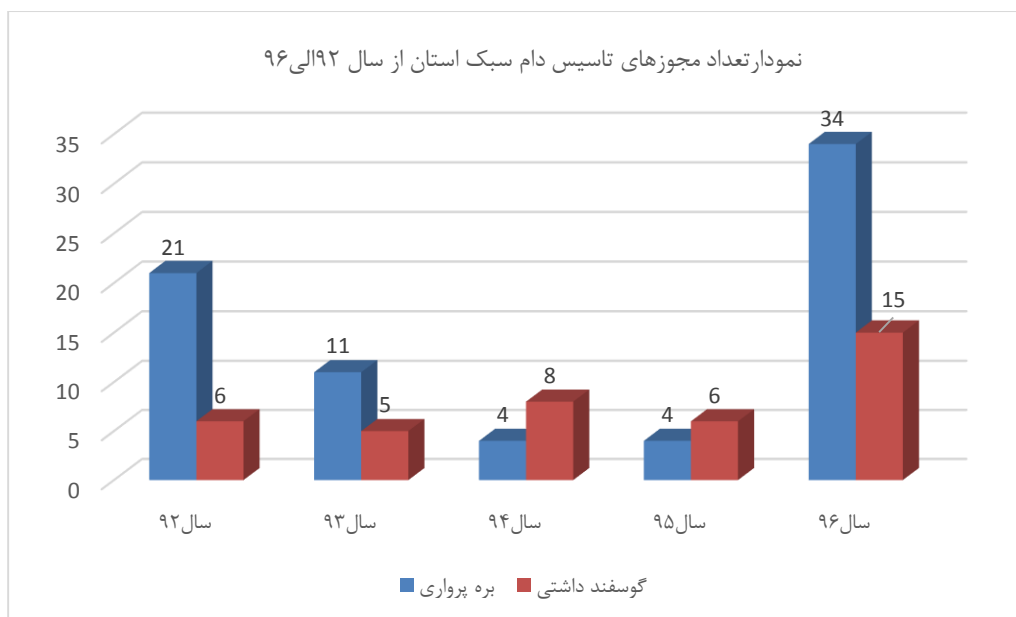
بر اساس آمار نمودار فوق مشخص می‌شود که طبق برنامه ششم توسعه، می‌بایست استان در تولید گوشت قرمز از سال ۹۵ تا سال ۱۴۰۰، رشدی ۲ درصدی داشته باشیم و این نشان از آن دارد که می‌بایست نسبت به احداث واحدهای دامداری صنعتی و علی‌الخصوص دامداری داشتی رویکردی حمایتی و توسعه‌ای داشته باشیم. که بر اساس همین چشم انداز می‌توانیم تقاضای مورد نیاز جهت احداث واحدهای دامداری را تقاضایی رو به رشد دید.

نمودار ۴: نمودار ظرفیت پروانه های صادره تاسیس دام سبک استان از سال ۹۲ الی ۹۶

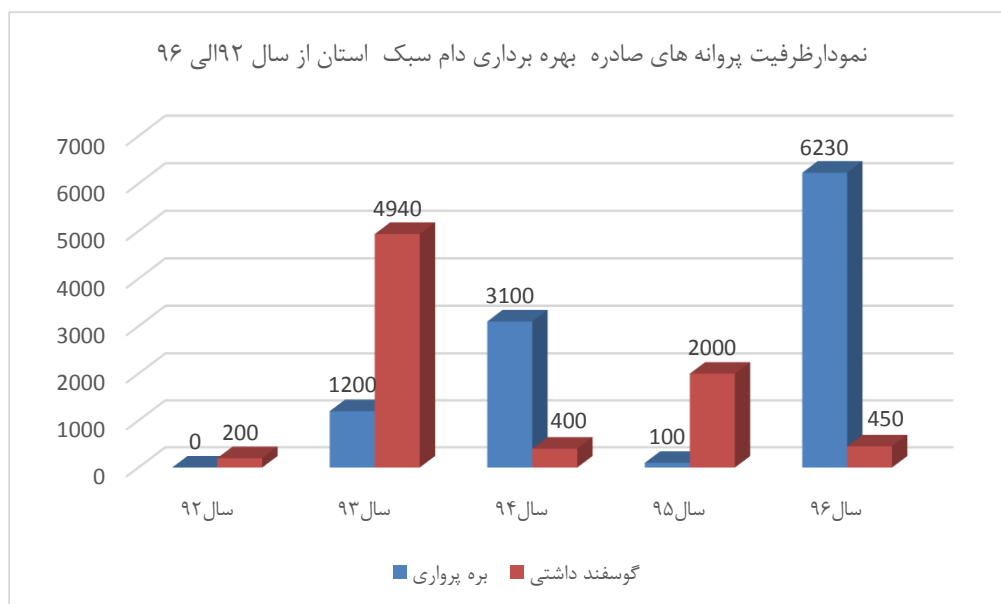


نمودار ۵: نمودار تعداد مجوزهای تاسیس دام سبک استان از سال ۹۲ الی ۹۶

« پرورش گوسفند داشتی اسفراین »

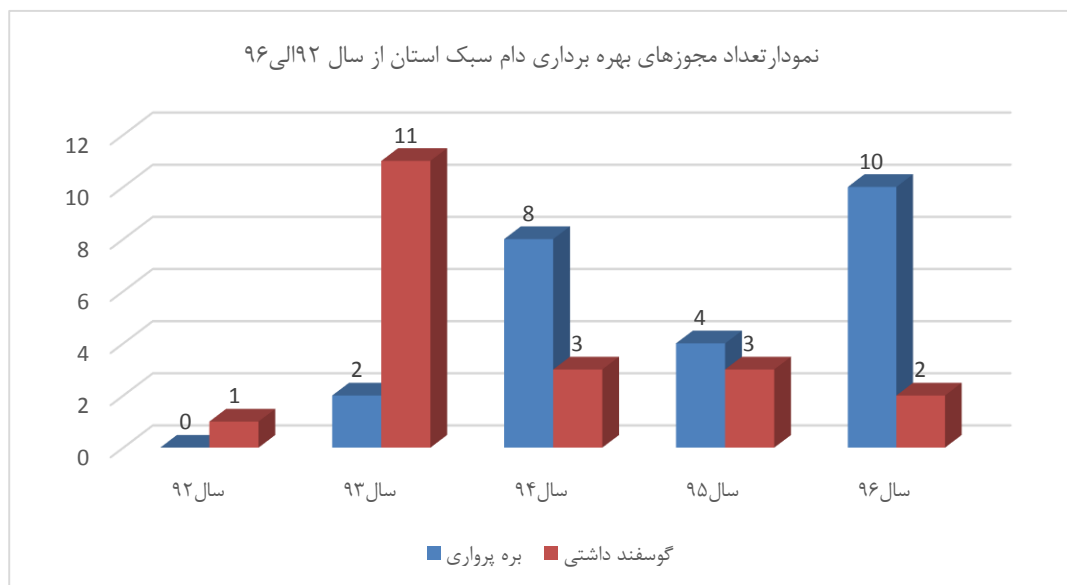


نمودار ۶: نمودار ظرفیت پروانه های صادره بهره برداری دام سبک استان از سال ۹۲ الی ۹۶



« پرورش گوسفند داشتی اسفرا این »

نمودار ۷: نمودار تعداد مجوزهای بهره برداری دام سبک استان از سال ۹۲ الی ۹۶



* توضیحات و تحلیل آماری نمودارهای ۴ تا ۷: همانطور که ملاحظه می گردد از سال ۹۲ تا ۹۶ تعداد مجوزهای تأسیس و بهره برداری در زمینه دام سبک در استان و علی الخصوص دام داشتی، و وضعیت استان رو به رشد بوده است که نشان از علاقه مردم استان در احداث واحدهای دامداری صنعتی می باشد و بدیهی است که واحدهای دامداری داشتی، زیربنای دامداریهای صنعتی می باشد. البته چنانچه دقت شود، ملاحظه می گردد که متأسفانه مقیاس اقتصادی و مناسبی بابت صدور مجوز است تأسیس واحدهای دامداری داشتی وجود ندارد و به تبع آن مجوزهای بهره برداری نیز از روندی ثابت و حساب شده برخوردار نیست؛ بطور مثال در سال ۹۲ به تعداد ۶ مجوز با ظرفیت ۳۰۰۰ رأس بابت دامداری داشتی صادر شده است که بطور میانگین ظرفیت هر واحد ۵۰۰ رأس است و این مجوز بابت سال ۹۴، تعداد ۸ مجوز ۲۲۰ رأسی و بابت سال ۹۷ به تعداد ۶ مجوز ۷۵۰ رأسی است که بهتر است ظرفیت اقتصادی و حداقلی بابت احداث یک واحد دامداری داشتی از سوی کارشناسان سازمان جهاد کشاورزی استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و این ظرفیت اقتصادی مبنای صدور و تأسیس و نهایتاً جواز بهره برداری قرار گیرد تا سرمایه گذاران این حوزه ناآگاهانه در این مسیر گام برندارند تا مبادا با مشکل بهره برداری و احیاناً ورشکستگی مواجه شوند.

۱۹- نتیجه گیری گزارش بخش بازار :

۱. توضیحات تکمیلی در خصوص طرح

- رشد ۱۷ درصدی در ظرفیت مجوزات اخذ شده بابت دامداری داشتی و رشد ۴۵ درصدی در تعداد مجوزات دریافت شده جهت احداث دامداری های داشتی، نشاندهنده اقبال دوستداران دامداری به این صنعت می باشد.
- سیاست ها و برنامه های استراتژیک و راهبردی دولت در حمایت از توسعه صنعت دامداری صنعتی ، علی الخصوص دامداری داشتی که باعث ارتقاء بهره وری در تعداد دامها و همچنین بالا رفتن کیفیت پروتئین تولیدی می شود، افق روشنی را در سرمایه گذاری این صنعت می توان متصور شد.

- با توجه به استعداد خراسان شمالی در پرورش دام ، علی الخصوص دام داشتی بدلیل مراتع مناسب، و آب و هوای خوب و مهمتر از آن علاقه مردمان این خطه به پرورش دام، نگرانی سرمایه گذاری در این حرفه را به حداقل خواهند رسانید.
- با توجه به اینکه بر اساس داشته های علمی و تجربی و نوع دامهایی که در طرح حاضر قرار است خریداری شوند، دامهای اصلاح نژاد شده تولید و پرورش داده و سپس به فروش برسانیم و این تولید (زاد و ولد) بصورت سالیانه دوبار و هر بار حداقل دو قلو خواهد بود لذا طرح حاضر بسیار توجیه خوبی از بعد درآمدی و اقتصادی خواهد داشت که در نتیجه بانک هیچ گونه نگرانی از بابت بازپرداخت تسهیلات نخواهد داشت.

۲. پیشنهاد اولیه موضوعات اولویت بندی شده خاص جهت رفع موانع توسعه

- اصلاح ساختار کسب و کار صنعت دام (ایجاد زنجیره های تولید)
- اصلاح ساختار مدیریتی در سیستم های تولیدی وابسته به مرتع ، صنعتی و مزرعه ای
- بهبود ساختار اقتصادی دامداران از طریق تکمیل واحدهای نیمه فعال و فعال
- جایگزینی موادعلوفه ای غیر متداول به منظور کاهش سهم واردات نهاده های اصلی
- انجام حمایت های دولتی جهت ساخت تجهیزات خوراک دهی و ساخت خوراک دام به منظور پیشگیری از واردات آنها
- کنترل کیفی محصولات تولیدی کارخانجات خوراک دام و نظارت بر واردات کلیه افزودنیهای خوراک دام

۳. پیشنهاد اولیه موضوعات اولویت بندی شده خاص جهت ایجاد فرصت توسعه

- انتخاب و ارزیابی ژنومیکی دام
- تولید و توسعه ترکیبهای نژادی گاو و گاومیش کشور
- تولید و توسعه ترکیبهای نژادی گوسفند و بز صنعتی و پربازده در کشور
- ایجاد سامانه جامع دام کشور

مطالعات فنی

فصل دوم: مطالعات فنی

۱- هدف از اجرای طرح :

با توجه به افزایش جمعیت و نیاز بیشتر به مواد غذایی و محصولات کشاورزی و دامی باید برنامه های در کوتاه مدت و درازمدت تدوین گردد تا نیاز جامعه در حال و آینده تامین شود. در بین مواد غذایی نیاز انسان به پروتئین و مواد لبنی حائز اهمیت است به خصوص پروتئین حیوانی و به ویژه در سنين رشد بسیار مهم است . برای افزایش تولید پروتئین حیوانی نیاز به ایجاد دامداریهای بهداشتی و همچنین تغذیه مناسب با استفاده از علوفه و خوراک مناسب می باشد.

یکی از منابع تولید پروتئین در جهان با استفاده از پرورش گوسفند می باشد . گوسفند حیوانی است که در بیشتر نقاط جهان پرورش آن گسترش یافته و در اکثر نقاط آب و هوایی رشد می کند و برای اقتصاد هر کشوری نقش به سزای دارد در دنیای امروز کار دامپروری اهمیت و رونق خاصی یافته و به صورت فنی و علمی درآمده است . در کشور ما نیز با توجه به جمعیت جوان و در حال رشد آن مصرف شیر و فراورده های پروتئینی و لبنی روز به روز بیشتر شده به طوریکه مردم امروز به مراتب بیش از گذشته پی به اهمیت غذایی و حیاتی پروتئین برده و مصرف آن را در سبد غذایی خود لازم می دانند . بنابراین باید در قبال این افزایش تقاضا و نیاز آن تولید را بالا ببریم تا هم نیاز جامعه را بر طرف کنیم و هم اینکه اشتغالی ایجاد کرده باشیم.

ایجاد طرحهای دامداری در چند نکته قابل ذکر است :

- سرمایه گذاری در بخش تولید
- تولید گوشت قرمز به عنوان نیاز جامعه
- کاربری مناسب از زمینهای که برای کشاورزی مناسب نیستند
- اشتغال زایی در منطقه
- ایجاد درآمد برای مجری طرح
- خود کفایی و عدم وابستگی

در این طرح هدف احداث دامداری پرورش گوسفند داشتنی ۱۰۰۰ راسی می باشد.

۲- شرایط و تعداد نوبت کاری :

ماهیت کار دامداری به صورت ۲۴ ساعته و در تمام طول سال می باشد. به منظور سهولت در محاسبات سال شامل ۱۲ ماه ۳۰ روزه و مجموعاً ۳۶۰ روز در نظر گرفته شده است که با در نظر گرفتن ضایعات خوراک و همچنین هزینه های پیش بینی نشده، هزینه های تولید ۵ روز باقیمانده در محاسبات لحاظ شده است.

۳- برآورد ظرفیت تولید :

۱-۳) ظرفیت سنجی تولید بره:

به منظور تخمین ظرفیت تولید این واحد دامداری داشتنی، نیاز به اطلاع از ضرایب اقتصادی گله مورد نظر می باشد. با توجه به پژوهش های انجام گرفته و طرح های مشابه داده های زیر استخراج شده است.

میانگین زایش میش افشار ژن دار چند قلوزا در تلاقی با قوچ ۱۰۰ رومانف میانگین در هر بار زایش ۱/۸ بره در هر دوره می باشد. این نرخ در دوره های اول در حدود ۱/۴ و با توجه به افزایش سن و اصلاح گله در هر دوره نرخ بالاتر می رود. پیش بینی می شود این نرخ در این گزارش با توجه به جایگزینی بره های ژن دار تولید شده و اصلاح گله تا نرخ ۲/۲ بره در هر دوره ظرف مدت ۵ دوره افزایش یابد. هر دوره تولید در حدود

۸ ماه (شامل دوره آماده سازی برای تولید مثل، بارداری، دوره پس از زایمان و خشکی) در نظر گرفته شده است. با توجه به استفاده از روند علمی مدنظر برای اصلاح نژاد گله اولیه، این دامداری در بازه زمانی ۲ ساله، سه دوره بهره برداری را خواهد داشت. لازم به ذکر است هر میش تا ۵ دوره زایش بهینه می باشد و پس از این دوره ها باید از گله حذف گردد. علاوه بر موارد بالا گله به طور مداوم باید مورد پایش قرار گیرد و میش ها با توانایی ضعیف تر از سایرین می باشند باید از گله حذف نمود. پایش و تعویض قوچ های گله نیز علاوه تقویت گله، موجبات حذف عوامل همخوانی نیز می گردد. در این گزارش با در نظر گرفتن درصد تلفات و همچنین پایش گله و جایگزینی در مجموع ۲۰ درصد از گله مولد هر دوره حذف و جایگزین می شود (۵ درصد تلفات، ۱۵ درصد پایش و جایگزینی). جایگزینی میش ها با بره های ماده ژندار تولیدی صورت می گیرد. درصد تلفات ۵ درصد در نظر گرفته شده است و به منظور سهولت در محاسبات برنامه تولید بنا بر فرض بدبینانه، تلفات در انتهای دوره صورت می گیرد. (باید به این نکته توجه نمود که در محاسبات خوراک چون آمار تلفات در انتهای دوره کسر می شود بنابراین هزینه خوراک دام های تلف شده تا انتهای دوره محاسبه می گردد ولی در محاسبه جدول فروش باید تعداد دام تلف شده را از آمار فروش کم نماییم).

قیمت بره های ژندار تولیدی در هر دوره همانگونه که در محاسبات فروش محاسبه گردیده تقریباً دو برابر قیمت بره های معمولی می باشد. قیمت بره های پروار ۳ ماهه (میانگین ۲۷ کیلو به دلیل بازار پسندی بیشتر از لحاظ ایجاد ارزش افزوده مقداری بیشتر از بره های ۶ ماهه (میانگین ۵۵ کیلو گرم) می باشد. قیمت دام با توجه به شرایط اقتصادی پر نوسان می باشد ولی با استعلام از مراکز عرضه دام ژندار و شرکتهای فعال در این زمینه برای بره ۳ ماه پروار از قرار کیلویی ۴۰۰,۰۰۰ ریال و بره ۶ ماهه پروار از قرار کیلویی ۳۸۰,۰۰۰ ریال و میش حذفی (وازده) هر راس ۱۳ میلیون ریال و قوچ ۱۰۰ رومانف حذفی (وازده) هر راس ۱۲۰ میلیون ریال برآورد شده است. نسبت بره های ۳ ماه پروار و ۶ ماهه پروار در برنامه پرواربندی به استثنای سال اول که تمام بره های پرواری در سن ۳ ماهگی فروخته می شوند، به صورت ۵۰-۵۰ می باشد. در جدول ذیل ظرفیت تولید به صورت دوره ای محاسبه می گردد.

جدول ۲: پیش بینی برنامه تولید دام دشتی دوره ای

شرح	دوره اول	دوره دوم	دوره سوم	دوره چهارم	دوره پنجم	دوره ششم
درصد بره گیری	۱۴۰	۱۶۰	۱۸۰	۲۰۰	۲۲۰	۲۲۰
درصد تلفات	۵	۵	۵	۵	۵	۵
درصد حذف	۱۵	۱۵	۱۵	۱۵	۱۵	۱۵
خرید						
میش	۱۰۰۰	-	-	-	-	-
قوچ	۴۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰
زایش در هر دوره						
بره	۱۳۳۰	۱۵۲۰	۱۷۱۰	۱۹۰۰	۲۰۹۰	۲۰۹۰
تلفات						
میش	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰
قوچ	۲	۲	۲	۲	۲	۲
بره (تا زمان فروش)	۶۷	۷۶	۸۶	۹۵	۱۰۵	۱۰۵
فروش						
میش وازده	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰

قوچ وزده	۸	۸	۸	۸	۸	۸
بره*	۱۰۶۳	۱۲۴۴	۱۴۲۴	۱۶۰۵	۱۷۸۵	۱۷۸۵
ترکیب گله در هر دوره با فرض تلفات در آخر دوره (واحد: راس)**						
میش	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰
قوچ	۴۰	۴۰	۴۰	۴۰	۴۰	۴۰
بره های ماده منتخب برای جایگزینی با میش	-	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰
بره ۳ ماهه پروار (۲۷ کیلو)	-	۱۱۳۰	۶۶۰	۷۵۵	۸۵۰	۹۴۵
بره ۶ ماهه پروار*** (۵۵ کیلو)	-	-	۶۶۰	۷۵۵	۸۵۰	۹۴۵

***توضیحات:** میش های شیری و گوشتی افشار اصلاح شده زنجانی توانایی چند قلو زایی را دارا می باشند که این امر در کنار استفاده از قوچ ۱۰۰ رومانف که اساسا چند قلو زای می باشند احتمال چند قلو زایی حتی در زایش اول بالا می برد. همانگونه که قبلانیز ذکر گردید این دامداری در دوره اولی تولید (۸ ماه اول) تعداد ۱۰۰۰ میش و ۴۰ عدد قوچ خریداری خواهد نمود و پس از دوره سازگاری با محیط (اداپته شدن) که در حدود ۱ ماه طول میکشد اقدام به جفتگیری از ابتدای سال ۱۳۹۸ خواهد نمود.

** با توجه به اطلاعات بخش ظرفیت سنجی نحوه محاسبه بره هایی که در هر دوره متولد می شوند به صورت فرمول زیر می باشد.
بره آماده فروش = (بره ها منتخب به منظور جایگزینی میش) - (تلفات بره تا زمان فروش) - (درصد بره گیری هر دوره * (تعداد میش - تلفات میش))

محاسبه بره های آماده فروش در دوره اول:

$$1063 = (200) - (67) - (1/4 * (-50-1000))$$

تعداد ۲۰۰ بره ماده ژندار تولیدی در هر دوره جایگزین میش های تلف شده و حذف شده می شوند. در هر دوره نیز به مقدار تلفات و پایش و جایگزینی قوچ ها اقدام به تامین قوچ ۱۰۰ درصد از بازار خواهند نمود.

لازم به ذکر است قوچ های خریداری شده از نوع هومو می باشند که در تلاقی با میش ها به احتمال ۱۰۰ درصد بره های تولیدی حاوی ژن می باشند.

** همانگونه که پیشتر اشاره گردید در محاسبات خوراک چون آمار تلفات در انتهای دوره کسر می شود بنابراین هزینه خوراک دام های تلف شده تا انتهای دوره محاسبه می گردد ولی در محاسبه جدول فروش باید تعداد دام تلف شده را از آمار فروش کم نماییم.

*** به دلیل بالا بودن هزینه دامداری در سال اول و برای پوشش این هزینه ها تمام بره های پرواری در سال اول در سن ۳ ماهگی به فروش می روند.

۲-۳) ظرفیت سنجی کاشت یونجه:

کشت یونجه و شبدر باعث تقویت خاک اراضی کشاورزی می شود و ریشه این نوع از گیاهان ازت خاک را تثبیت خاک را غنی و شرایط ایده آلی برای کشت محصول بعدی فراهم می کند.

با کشت یونجه می توان بین پنج تا هفت سال از این گیاه بهره برداری نمود که نه تنها صرفه اقتصادی دارد، بلکه در این مدت ریشه و بقایای گیاه خاک را تقویت می کند، البته بعد از سال پنجم نیاز آبی گیاه تا دو برابر افزایش و عملکرد درواحد سطح و میزان برداشت این محصول کاهش می یابد. عملکرد این محصول در هر هکتار بین ۳ تا ۳,۵ تن است و سالانه در منطقه اجرای طرح به طور متوسط ۴ چین یونجه از این اراضی می توان برداشت نمود.

لازم به ذکر است در حال حاضر در زمین های مورد نظر یونجه کاشته شده و هر ساله به فروش می رسد. یونجه تولید شده در این مجموعه پس از بهره برداری از طرح مورد مصرف دامداری قرار خواهد گرفت و به بازار عرضه نمی گردد.

محاسبه مقدار تولید و قیمت تمام شده یونجه

۱-۲-۳) مقدار تولید یونجه هر ساله

جدول ۳: پیش بینی برنامه تولید یونجه (واحد: تن)

سال چهارم	سال سوم	سال دوم	سال اول	شرح
۲۴۰	۲۴۰	۲۴۰	۲۴۰	تولید یونجه

***توضیحات:** زمین مورد نظر برای کاشت یونجه ۲۰ هکتار در نظر گرفته شده است. با توجه به منطقه اجرای طرح و در دسترس بودن آب کافی تا ۴ بار چینش یونجه امکان پذیر می باشد. مقدار یونجه برداشت شده از هر هکتار ۳ تن در هر چینش و مجموعاً ۱۲ تن سالانه در نظر گرفته شده است. کود دامی زمین های یونجه از دامداری تامین خواهد شد.

۲-۲-۳) قیمت تمام شده یونجه :

کود دامی از دامداری تهیه خواهد شد. از آنجایی که در زمین های مورد نظر یونجه کاشته شده است نیاز به هزینه بذر یونجه نیز نمی باشد. هزینه سم و نخ بسته بندی هر ساله مورد نیاز می باشد.

هزینه مواد اولیه کشت هر هکتار یونجه به شرح جدول ذیل می باشد.

ردیف	شرح	واحد	مصرف سالانه	هزینه واحد	هزینه کل
				(ریال)	(میلیون ریال)
۱	بذر یونجه	کیلو گرم	-	-	-
۲	کود دامی	تن	-	-	-
۳	سموم	کیلو گرم	۴	۶۰۰,۰۰۰	۲/۴
۴	نخ بسته بندی یونجه	-	-	-	۵
۵	سایر (۵درصد)	-	-	-	۰/۴
	مجموع				۷/۸

هزینه مواد اولیه کاشت یونجه با توجه به مقدار تولید یونجه در ۲۰ هکتار، سالانه ۶۵۰ ریال در هر کیلو می باشد که با در نظر گرفتن سایر هزینه های از قبیل کارگر فصلی، سوخت و...، هزینه تمام شده یونجه تولیدی در زمین ۲۰ هکتاری، ۱۶۵۰ ریال در هر کیلو برآورد می گردد. با توجه به محاسبات صورت گرفته در حدود ۶۵ درصد یونجه مورد نیاز دامداری از زمین ۲۰ هکتاری تامین خواهد شد و حدود ۳۵ درصد یونجه نیز باید از بازار (قیمت استعلامی مرداد ماه ۱۳۳۰) خریداری گردد. بنابراین قیمت تمام شده یونجه در حدود ۵۳۸۰ ریال می باشد.

۴- پیش بینی برنامه تولید و فروش

۱-۴) محاسبه ترکیب گله و جدول فروش سالانه

برای انجام محاسبات نیاز به داده های سالانه ترکیب گله و جدول فروش می باشد. با توجه به اطلاعات بخش ظرفیت سنجی، ابتدا جدول دوره ای به صورت سالانه تبدیل می گردد. جدول ترکیب گله به منظور محاسبه خوراک سالانه و همچنین جدول مقدار دام آماده فروش به شرح ذیل محاسبه می گردد.

لازم به ذکر است هر سال شامل ۱/۵ دوره می گردد. همانگونه که پیشتر اشاره گردید در محاسبات خوراک چون آمار تلفات در انتهای دوره کسر می شود بنابراین هزینه خوراک دام های تلف شده تا انتهای دوره محاسبه می گردد ولی در محاسبه جدول فروش باید تعداد دام تلف شده را از آمار فروش کم نماییم. لازم به ذکر است تمامی بره های تولیدی در دوره اول به منظور پوشش هزینه های سال اول در سن ۳ ماهه پروار باید فروخته شوند. در مابقی سال ها نسبت فروش و پروار بره ۳ ماهه به ۶ ماهه ۵۰-۵۰ می باشد.

جدول ترکیب گله به منظور محاسبه هزینه خوراک سالانه (واحد: راس)										
سال	اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم	هفتم	هشتم	نهم	دهم
میش	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰
قوچ	۶۰	۶۰	۶۰	۶۰	۶۰	۶۰	۶۰	۶۰	۶۰	۶۰
بره های ماده منتخب برای جایگزینی با میش	۱۰۰	۳۰۰	۳۰۰	۳۰۰	۳۰۰	۳۰۰	۳۰۰	۳۰۰	۳۰۰	۳۰۰
بره ۳ ماهه پروار (۲۷ کیلو)	۱۱۳۰	۶۶۰	۱۶۰۵	۹۴۵	۱۸۹۰	۹۴۵	۱۸۹۰	۹۴۵	۱۸۹۰	۹۴۵
بره ۶ ماهه پروار (۵۵ کیلو)	۶۶۰	۷۵۵	۱۷۹۵	۹۴۵	۱۸۹۰	۹۴۵	۱۸۹۰	۹۴۵	۱۸۹۰	۱۸۹۰

عدد ۱۵۰۰ برای هر میش به معنای این می باشد که چون نصف دوره دوم در سال اول می باشد بنابراین نصف هزینه خوراک دوره دوم نیز در دوره اول صورت می پذیرد.

جدول دام های آماده فروش (واحد: عدد)										
سال	اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم	هفتم	هشتم	نهم	دهم
میش	۱۵۰	۱۵۰	۳۰۰	۱۵۰	۳۰۰	۱۵۰	۳۰۰	۱۵۰	۳۰۰	۱۵۰
قوچ	۸	۸	۱۶	۸	۱۶	۸	۱۶	۸	۱۶	۸
بره ۳ ماهه پروار (۲۷ کیلو)	۱۰۶۳	۶۲۲	۱۵۱۵	۸۹۳	۱۷۸۶	۸۹۳	۱۷۸۶	۸۹۳	۱۷۸۶	۸۹۳
بره ۶ ماهه پروار (۵۵ کیلو)	-	۶۲۲	۷۱۲	۱۶۹۴	۸۹۲	۱۷۸۴	۸۹۲	۱۷۸۴	۸۹۲	۱۷۸۴
فروش (ریالی)										
میش	۱۹۵۰	۱۹۵۰	۳۹۰۰	۱۹۵۰	۳۹۰۰	۱۹۵۰	۳۹۰۰	۱۹۵۰	۳۹۰۰	۱۹۵۰
قوچ	۹۶۰	۹۶۰	۱۹۲۰	۹۶۰	۱۹۲۰	۹۶۰	۱۹۲۰	۹۶۰	۱۹۲۰	۹۶۰
بره ۳ ماهه پروار (۲۷ کیلو)	۱۱۴۸۰۰۴	۶۷۱۷۶	۱۶۳۶۲	۹۶۴۴۴	۱۹۲۸۸۸	۹۶۴۴۴	۱۹۲۸۸۸	۹۶۴۴۴	۱۹۲۸۸۸	۹۶۴۴۴
بره ۶ ماهه پروار (۵۵ کیلو)	-	۱۲۹۹۹۸	۱۴۸۸۰۸	۳۵۴۰۴۶	۱۸۶۴۲۸	۳۷۲۸۵۶	۱۸۶۴۲۸	۳۷۲۸۵۶	۱۸۶۴۲۸	۳۷۲۸۵۶
مجموع	۱۴۳۹۰۰۴	۲۲۶۲۷۰۴	۳۷۰۶۲۸	۴۷۹۵۹۰	۴۳۷۵۱۶	۴۹۸۴۰۰	۴۳۷۵۱۶	۴۹۸۴۰۰	۴۳۷۵۱۶	۴۹۸۴۰۰

*توضیحات: با توجه به بازار فروش بره و تسهیل تامین مالی هزینه های جاری صورت گرفته دامداری، سیاست دامداری برای فروش به گونه ایست که بره ها به استثنای سال اول در دو گروه مساوی شامل بره های ۳ ماهه و بره های ۶ ماهه فروخته خواهد شد. لازم به ذکر ارزش بره های ژندار ۲ برابر نوع بدون ژن می باشد. به طور معمول قیمت هرکیلو گوشت بره های ۳ ماهه کمی بیشتر از بره های ۶ ماهه می باشد. قیمت بره نر های ژندار بسیار بالاتر از بره نر ژندار می باشد ولی در محاسبات قیمت بره ماده ژندار مبنای قیمت قرار داده شده است. تلفات در سنین مختلف واقع می شود که در محاسبات حالت بدبینانه یعنی تلفات در سن بلوغ و آخر دوره معیار قرار داده شده است. قیمت دام برای فروش به شرح جدول ذیل می باشد. لازم به ذکر قیمت فروش میش و قوچ، به دلیل مستهلک شدن و همچنین ضعیف بودن نژاد کمتر از دام های جوان می باشد.

(ارقام به میلیون ریال)

میش	قوچ	بره ۳ ماهه پروار (۲۷ کیلو)	بره ۶ ماهه پروار (۵۵ کیلو)
۱۳	۱۲۰	۱۰/۸۰	۲۰/۹۰

جدول ذیل نمایی از نحوه تبدیل جدول ترکیب گله به منظور محاسبه خوراک را از دوره ای به سالانه را نشان می دهد:

دوره	اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم	هفتم	هشتم	نهم
	سال اول	سال دوم	سال سوم	سال سوم	سال چهارم	سال پنجم	سال پنجم	سال ششم	سال ششم
میش	۱۰۰۰+۵۰۰	۱۰۰۰+۵۰۰	۱۰۰۰+۵۰۰	۱۰۰۰+۵۰۰	۱۰۰۰+۵۰۰	۱۰۰۰+۵۰۰	۱۰۰۰+۵۰۰	۱۰۰۰+۵۰۰	۱۰۰۰+۵۰۰
قوچ	۲۰+۴۰	۲۰+۴۰	۲۰+۴۰	۲۰+۴۰	۲۰+۴۰	۲۰+۴۰	۲۰+۴۰	۲۰+۴۰	۲۰+۴۰
بره های دشتی	۱۰۰	۲۰۰+۱۰۰	۲۰۰+۱۰۰	۲۰۰+۱۰۰	۲۰۰+۱۰۰	۲۰۰+۱۰۰	۲۰۰+۱۰۰	۲۰۰+۱۰۰	۲۰۰+۱۰۰
بره ۳ ماهه پروار (۲۷ کیلو)	۱۱۳۰	۶۶۰	۶۶۰	۸۵۰+۷۵۵	۹۴۵	۹۴۵	۹۴۵+۹۴۵	۹۴۵	۹۴۵
بره ۶ ماهه پروار (۵۵ کیلو)	-	۶۶۰	۶۶۰	۷۵۵	۹۴۵+۸۵۰	۹۴۵	۹۴۵	۹۴۵	۹۴۵+۹۴۵

جدول ذیل نمایی از نحوه تبدیل جدول فروش را از دوره ای به سالانه را نشان می دهد:

دوره	اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم	هفتم	هشتم	نهم
	سال اول	سال دوم	سال سوم	سال سوم	سال چهارم	سال پنجم	سال پنجم	سال ششم	سال ششم
میش	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰+۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۳۰۰	۱۵۰	۱۵۰
قوچ	۸	۸	۸	۸+۸	۸	۸	۱۶	۸	۸
بره ۳ ماهه پروار (۲۷ کیلو)	۱۰۶۳	۶۲۲	۶۲۲	۸۰۳+۷۱۲	۸۹۳	۸۹۳	۸۹۳+۸۹۳	۸۹۳	۸۹۳
بره ۶ ماهه پروار (۵۵ کیلو)	-	۶۲۲	۶۲۲	۷۱۲	۸۹۲+۸۰۲	۸۹۲	۸۹۲	۸۹۲	۸۹۲+۸۹۲

۵- برآورد هزینه های سرمایه گذاری طرح :

(مبالغ به میلیون ریال)

شرح هزینه ها	انجام شده	مورد نیاز	جمع کل
زمین	-	۲۰۰۰۰	۲۰۰۰۰
محوطه سازی	-	۱۸۰۰	۱۸۰۰
ساختمان ها	-	۱۳۲۷۵	۱۳۲۷۵
تأسیسات	-	۲۶۰۰	۲۶۰۰
ماشین آلات و تجهیزات تولید	-	۱۵۹۰	۱۵۹۰
اثاثیه اداری	-	۱۷۰	۱۷۰
وسائط نقلیه	-	۱۵۰۰	۱۵۰۰
هزینه خرید دام	-	۱۶۰۰۰	۱۶۰۰۰
	-	۶۰۰۴	۶۰۰۴
هزینه های پیش بینی نشده (۵درصد)	-	۳۱۴۷	۳۱۴۷
مجموع هزینه های ثابت سرمایه گذاری	-	۶۶۰۸۶	۶۶۰۸۶

۸۴۶	۱۹۶	۶۵۰	هزینه های قبل از بهره برداری
۶۶۹۳۲	۶۶۲۸۲	۶۵۰	جمع کل هزینه های سرمایه گذاری
۴۳۶۸	۴۳۶۸	-	سرمایه در گردش
۷۱۳۰۰	۷۰۶۵۰	۶۵۰	جمع کل سرمایه گذاری طرح

جدول ۳: خلاصه هزینه های اجرای طرح

در ادامه گزارش به شرح جزئیات سرفصلهای هزینه اجرای طرح شامل: زمین - محوطه سازی - ساختمانها و ... می پردازیم.

۵- جزئیات هزینه های سرمایه گذاری:

۵-۱ - زمین:

جدول ۱: مشخصات زمین و قیمت (مبالغ به میلیون ریال)

ردیف	شرح عملیات	متراژ (مترمربع)	هزینه واحد	مبلغ مورد نیاز	جمع
۱	زمین محل احداث دامداری	۱۱۰۰۰	-	۰	۰
۲	زمین محل کشت یونجه	۲۰۰۰۰	-	-	۲۰۰۰۰
	جمع				۲۰۰۰۰

* توضیحات ردیف ۱: زمین مورد نظر جهت اجرای طرح حاضر به متراژ ۱۱۰۰۰ متر مربع طی قراردادی از منابع طبیعی به صورت استیجاری اخذ گردیده است که پیرو این قرارداد مقرر است سالیانه به میزان ۶,۲۰۰,۰۰۰ ریال اجاره بهای پرداخت نماید که در هزینه های جاری طرح مبلغ مذکور لحاظ شده است.

* توضیحات ردیف ۲: زمین محل کشت یونجه به متراژ ۲۰ هکتار در نظر گرفته شده است.

۵-۲ - محوطه سازی:

جدول ۲: مشخصات فنی و هزینه ای محوطه سازی (مبالغ به میلیون ریال می باشد)

ردیف	شرح عملیات	مقدار / متر مربع	هزینه واحد ساخت	مبلغ انجام شده	مبلغ مورد نیاز	جمع
۱	تسطیح و خاکبرداری و آماده سازی زمین	۱۱۰۰۰	-	-	۳۰۰	۳۰۰
۲	دیوار کشی با ارتفاع ۲,۵ متر و از نوع آجر سفالی یا فشاری یا بلوک سیمانی	۳۰۰	-	-	۶۰۰	۶۰۰
۳	درب ورودی بعرض ۳متر	۲ باب	۲۵	-	۵۰	۵۰
۴	جدول کشی و درختکاری	۳۰۰	-	-	۳۰۰	۳۰۰
۵	روشنائی	-	-	-	۵۵۰	۵۵۰
	جمع کل				۱۸۰۰	۱۸۰۰

* توضیحات: ردیف ۱: جهت اجرای طرح می بایست کل زمین در نظر گرفته شده بابت احداث دامداری دشتی توسط ماشین آلات راهسازی از جمله بلدزر و سپس گریدر تسطیح و گلاژ شده و سپس توسط غلتک کوبیده شود تا بستری مسطح و مناسب جهت محوطه سازی و ساختمان سازی و همچنین ساخت دیوار محوطه داشته باشیم.

در نقاطی که نیاز به خاکریزی دارد، عملیات خاکریزی بصورت لایه لایه و در ضخامت ۰/۳ متری صورت پذیرد و پس از هر لایه خاکریزی، توسط غلتک بصورت دقیق و کامل بستر کوبیده شود. هزینه عملیات مذکور شامل خاکبرداری توسط بلدزر و تسطیح توسط گریدر و کوبیدن بوسیله غلتک در کل مبلغ ۳۰۰ میلیون ریال خواهد شد.

ردیف ۲: با توجه به مشخصات UTM زمین مورد نظر محیط تقریبی زمین ۳۰۰ متر خواهد شد. بدیهی است جهت بهره برداری امن و صحیح از دامداری مورد نظر نیاز است پیرامون زمین حتماً دیوارکشی انجام شود که این مهم توسط بلوک سیمانی بر روی پی دیوار صورت می پذیرد. روش کار به نحوی است که ابتدا دورتادور زمین (محیط) به عرض ۰/۶ متر و عمق ۰/۴ متر پی کنی شده و سپس شفته ریزی انجام شده و آنگاه کرسی چینی توسط سنگ یا آجر فشاری به عرض ۰/۴ و ارتفاع ۰/۴ متر انجام می گیرد و بدنبال آن بوسیله بلوک سیمانی دیوار محوطه به ارتفاع ۲/۶۰ متر ساخته می شود و پس از اتمام دیوار محوطه، دو طرف آن (پشت و رو) با ملات ماسه و سیمان، اندود می گردد و روی دیوار نیز درپوش و آبیچکانی از جنس ملات ماسه و سیمان ساخته می شود.

طبق برآوردهای انجام شده، عملیات ساختمانی فوق الذکر در ازای هر متر مربع مبلغ ۲ میلیون ریال و در مجموع ۶۰۰ میلیون ریال خواهد شد. ردیف ۳: جهت تردد دام و همچنین وسائیل نقلیه جهت آوردن و بردن دامها و علوفه و ... در دو ضلع دامداری، ۲ باب درب به عرض ۳ متر و ارتفاع ۳ متر از جنس فلز، در نظر گرفته شده است که هزینه ساخت و نصب آنها در ازای هر باب درب، مبلغ ۲۵ میلیون ریال و در مجموع ۵۰ میلیون ریال خواهد بود.

ردیف ۴: جدول کشی درختکاری: جهت ایجاد فضای سبز، نیاز است توسط جداول بتنی و به فاصله ۱/۵ متری از دیوار محوطه و از قسمت درونی دورتادور محیط داخلی زمین، جدول کشی انجام شود تا هم بعنوان کانیو کناری وظیفه هدایت آبهای سطحی به بیرون محوطه را عهده دار گردد و هم بعنوان دیواره فلاور باکس، بتوان نسبت به کاشت درخت و شمشاد و ... اقدام نمود. که طبق محاسبات انجام شده به طول ۳۰۰ متر نیاز به جدول کشی می باشد و هزینه هر متر طول طبق برآورد انجام شده مبلغ ۱ میلیون ریال می باشد و در نتیجه کل هزینه جدول کشی و درختکاری مبلغ ۳۰۰ میلیون ریال خواهد شد.

لازم به توضیح است کل سطح محوطه بعد از ساخت ساختمانها، بصورت بستری خاکی و کوبیده شده باقی خواهد ماند و نیازی نمی باشد همچون محوطه کارخانه های تولیدی، سطح زمین دامداری را آسفالت نمود.

ردیف ۵: رو شنائی: جهت رو شنائی محوطه دامداری مورد نظر، نسبت به نصب پایه چراغهایی بر روی دیوار محوطه و دیوار سالن آغل - انبار کنسانتره و ... اقدام می گردد که پیرو مذاکره با کارشناسان ذیصلاح، هزینه این بخش با توجه به مترای محوطه مورد نظر مبلغ ۵۵۰ میلیون ریال برآورد می گردد. لازم به ذکر است زمین محل کاشت یونجه (۲۰ هکتار) آماده کاشت می باشد و نیاز به عملیات محوطه سازی خاصی نمی باشد.

۵-۳- ساختمان ها:

جدول ۳: مشخصات فنی و هزینه ای ساختمان ها ارقام: (مبالغ به میلیون ریال)

ردیف	نوع ساختمان (تولیدی، انبار و ...)	مشخصات ساختمان (نوع سازه، ابعاد، ارتفاع، نوع مصالح و ...)	هزینه واحد ساخت	مبلغ انجام شده	مبلغ مورد نیاز	جمع
۱	آغل	دیوار: بلوک سیمان، پوشش سقف: خر پای فلزی با ایرانیت یا ورق گالوانیزه، سالن: آخور بندی سیمانی و سیمانکاری دیوارها- درب و پنجره فلزی- کف: خاکی شفته اجرای روشنایی: آویز سقفی صنعتی	۴	-	۵۴۰۰	۵۴۰۰

۳۹۷۵	۳۹۷۵	-	۱/۵	۲۶۵۰ مترمربع	کف: خاکی کوبیده- آخوربندی و آبشخور: سیمانی و سایبان روی آنها با اسکلت فلزی خر پاو ایرانیت یا ورق گالوانیزه و حصارکشی با نرده	بهاربند	۲
۴۲۰	۴۲۰	-	۳/۵	۱۲۰ مربع	دیوار آجری با پوشش داخلی و خارج سیمان کاری، سقف: خر پا فلزی با ایرانیت یا ورق گالوانیزه - کف: بتنی، نصب درب و پنجره فلزی و اجرای روشنایی	انبار کنسانتره با ارتفاع ۶ متر	۳
۷۰۰	۷۰۰	-	۲	۳۵۰ مربع	اسکلت فلزی یک طرف باز با دیوار آجری باپوشش سیمانی و کف بتن پوشش سقف ایرانیت یا ورق گالوانیزه	سرپناه (هانگار) علوفه	۴
۱۹۲۰	۱۹۲۰	-	۴	۴۸۰ مربع	دیوارها آجری با پوشش سیمانی -سقف: خرپا با ایرانیت یا ورق گالوانیزه-کف بتنی - باکس بندی با آجرپوشش کاشی - درب و پنجره فلزی	زایشگاه ،درمانگاه و جایگاه بره	۵
۴۰۰	۴۰۰		۸	۵۰ مربع	اسکلت فلزی یا بتنی با شناژبندی و کف سازی و نماسازی سیمانی،درب و پنجره فلزی واجرای تاسیسات کامل(آب و برق و...)	ساختمان کارگری	۶
۱۵۰	۱۵۰		۵	۳۰ مکعب	خاکبرداری- دیوارها آجر و سیمان مسقف- ایرولاسیون	منبع زیرزمینی	۷
۶۰	۶۰		۶۰	یک واحد	خاکبرداری چاله در ابعاد ۱۰*۵*۰/۶، دیوارها آجر و سیمان - پوشش سیمان - بتن ریزی رمپ و کف چاله و نرده کشی در ابعاد ۱۲*۴	حمام ضد کنه	۸
۲۵۰	۲۵۰		۲۵۰	یک حلقه	حفردستی به عمق ۳۰ متر با دهانه ۱ متر با کلاف سیمانی	حفرچاه	۹
۱۳۲۷۵	۱۳۲۷۵				جمع کل		

***توضیحات:** بدون شک ساختمان ها از عوامل اصلی در موفقیت بهره برداری از یک طرح محسوب می شود لذا حتماً باید سعی شود بر اساس کاربرد مورد نظر، ساختمانها با مصالح استاندارد و مناسب ساخته شوند. در پروژه حاضر نیز ساختمانهای متعددی از جمله: آغل - بهاربند - انبار کنسانتره- هانگار - زایشگاه و وجود دارد که بنا به کاربرد هر یک از آنها در جدول فوق اشاره ای به نوع مصالح مصرفی در ساخت هر یک از آنها شده است که جهت جلوگیری از اطاله کلام نیازی نیست مجدداً توضیحاتی مبسوط تری نگارش شود. ضمناً لازم به ذکر است که کلیه نقشه های پروژه مورد نظر توسط مهندسین ذیصلاح تهیه شده و به تایید سازمان نظام مهندسی کشاورزی استان خراسان شمالی نیز رسیده است که به پیوست گزارش خواهد آمد. همچنین هزینه های واحد ساخت هر یک از ساختمانها نیز براساس برآورد انجام شده از سوی مشاور و تایید کارشناسان ذیصلاح و نیز جداول حداقل هزینه های ساختی که مورد نظر و تایید سیستم بانکی کشور می باشد، در جداول درج گردیده و مبنای برآورد ساخت ساختمانها قرار گرفته است. در زمین کاشت یونجه نیاز به عملیات ساختمانی خاصی نمی باشد.

۴-۵- تأسیسات :

جدول ۴ : مشخصات فنی و هزینه ای تأسیسات ارقام : (مبالغ به میلیون ریال)

طرح موضوع تسهیلات				شرح عملیات	ردیف
جمع	مبلغ مورد نیاز	مبلغ انجام شده	مقدار		
۱۰۰	۱۰۰	-	۳۲ آمپر	خرید انشعاب برق	۱
۷۰۰	۷۰۰	-	۲ کیلومتر	اجرای شبکه برق و پست هوایی با متعلقات	۲
۵۰	۵۰	-	-	شبکه ولوله کشی آب	۳
۹۸۰	۹۸۰	-	-	خرید و نصب تابلوهای اصلی و فرعی و کابل کشی و اجرای روشنایی کل سالنها و محوطه	۴
۴۵۰	۴۵۰	-	کولر و بخاری	سیستم سرمایش و گرمایش	۵
۱۰	۱۰	-	۷ عدد	سیستم اطفاء حریق	۶
۱۵۰	۱۵۰	-	یک دستگاه	ژنراتور برق اضطراری	۷
۶۰	۶۰	-	۱۲ عدد	سیستم حفاظتی دوربین مدار بسته با متعلقات کامل	۸
۱۰۰	۱۰۰	-	۲ عدد ۱۰ هزار لیتری	منبع سوخت	۹
۲۶۰۰	۲۶۰۰	-		جمع کل هزینه تأسیسات	

* توضیحات: با توجه به اینکه مقرر است دامداری ۱۰۰۰ رأسی داشته باشد لذا پیرو تحقیقات بعمل آمده نیاز به خرید انشعاب برق ۳ فاز بابت طرح مورد نظر می باشد. با عنایت به اینکه برق از دسته امکانات زیربنایی بسیار مهم در یک پروژه تلقی می شود در نتیجه بررسی دقیق و مهندسی شرط اصلی اجرای صحیح این مقوله است. لذا با اعتقاد به این مساله از کارشناس خبره ای در امور اجرای شبکه برق و طراحی و نصب تابلوهای اصلی و فرعی و کابل کشی کمک گرفتیم که طبق نظر ایشان هزینه عملیات تأسیسات برقی به شرح جدول فوق می باشد که طبق ردیفهای ۱ تا ۴ جدول شماره ۴ در گزارش آمده است.

در خصوص سایر سیستمهای سرمایش و گرمایش و سیستم اطفاء حریق و ژنراتور برق اضطراری (موتور برق) و سیستم حفاظتی نیز، میزان هزینه ها بصورت استعلام شفاهی از کارشناسان ذیربط صورت پذیرفته و در جدول فوق درج شده است. لازم به توضیح است که متأسفانه با توجه به نوسانات قیمت ارز و بی ثباتی بازار کسی پیش فاکتور صادر نمی کند.

۵-۵- ماشین آلات :

جدول ۵ : مشخصات و هزینه دستگاه ها (مبالغ به میلیون ریال)

ردیف	شرح ماشین آلات	تعداد دستگاه	قیمت	انجام شده	مورد نیاز	جمع
۲	علوفه خرد کن	۱	۶۰	-	۶۰	
۳	تجهیزات چاه شامل پمپ ولوله آبد و کابل	۱	۱۲۰	-	۱۲۰	
۴	لوازم دامپزشکی (سم چین، سرنگ اتوماتیک، قرص خوران، شربت خوران و...)		۳۵	-	۳۵	
۵	آسیاب	۱	۵۰	-	۵۰	
۶	فیدر میکسر	۱	۸۰۰	-	۸۰۰	
۷	باسکول	۱	۲۵	-	۲۵	

۱۵۰	۱۵۰	-	۱۵۰	۱	موتور پمپ و متعلقات	۸
۱۵۹۰	۱۵۹۰				مجموع	

***توضیحات:** بر کسی پوشیده نیست که دستیابی به موفقیتی مطلوب در یک فعالیت اقتصادی، مستلزم انتخاب و استفاده و بهره برداری بهینه از ماشین آلات و تجهیزات است. لذا بمنظور اینکه بهره برداری از طرح مورد نظر در بهترین راندمان ممکن محقق گردد و در فرآیند تولید دام داشتی با حداقل چالشها و گرفتاریها مواجه شویم، بابت تهیه لیست ماشین آلات از کارشناسان خبره که از تجربه اجرائی موفق نیز برخوردار هستند، استفاده نموده و لیست جدول فوق تهیه گردید و جهت برآورد قیمت دستگاه ها نیز بدلیل عدم صدور پیش فاکتور از سوی تأمین کنندگان دستگاهها، بناچار با مراجعه به سایتهای مختلف بدنبال بدست آوردن قیمت ماشین آلات بودیم که سعی نموده ایم متوسط قیمت دستگاه ها را در جدول فوق درج نماییم که از این بابت مشاور مسئولیت و صحت قیمت دستگاهها را پذیرفته و اذعان می دارد قیمتی بیش از آنچه در بازار بصورت واقعی وجود دارد، در جدول فوق لحاظ نشده است.

۶-۵- لوازم اداری و رفاهی :

جدول ۶: لیست و هزینه لوازم اداری - رفاهی ارقام: (مبالغ به میلیون ریال)

ردیف	شرح	تعداد	مبلغ انجام شده	مبلغ مورد نیاز	جمع
۱	میز و صندلی اداری، سیستم کامپیوتر، پرینتر و ...	۲ سری	-	۱۰۰	۱۰۰
۲	لوازم رفاهی شامل یخچال و تجهیزات آشپزخانه	۲ سری	-	۷۰	۷۰
	جمع		-	۱۷۰	۱۷۰

***توضیحات:** ردیف ۱: بدیهی است جهت مدیریت اصولی و علمی دامداری ۱۰۰۰ رأسی که طبیعتاً به میزان زیادی خرید مواد اولیه و فروش دام اصلاح نژاد شده خواهیم داشت نیازمند سیستم اداری هستیم که برآورد ۲ سری ست کامل اداری (میز - صندلی - کامپیوتر و ...) می تواند حداقل برآورد مورد نیاز باشد که با برآورد قیمت هر ست به مبلغ ۵۰ میلیون ریال، در مجموع رقم ۱۰۰ میلیون ریال را برای لوازم اداری خواهیم داشت. ردیف ۲: جهت رفاه حال کارشناسان و مدیریت مجموعه نیز ۲ سری لوازم رفاهی برآورد شده است که در جدول فوق آمده است. لازم به توضیح است قیمت لوازم اداری و رفاهی بر اساس استعلام تلفنی انجام شده از سوی مشاور صورت پذیرفته است.

۷-۵- وسایط نقلیه :

جدول ۷: لیست و هزینه وسایط نقلیه (مبالغ به میلیون ریال)

ردیف	شرح	تعداد / دستگاه	مبلغ انجام شده	مبلغ مورد نیاز	جمع
۱	تراکتور فرگوسن ۲۸۵	۱	-	۳۲۰	۳۲۰
۲	دستگاه بیلر	۱	-	۵۰۰	۵۰۰
۳	دستگاه موور	۱	-	۶۰	۶۰
۴	دیسک و گاو آهن	۱	-	۱۲۰	۱۲۰
۵	تریلی پشت تراکتوری	۱	-	۹۰	۹۰
۶	نیسان تک سوز یورو ۴	۱	-	۴۱۰	۴۱۰
	جمع			۱۵۰۰	۱۵۰۰

***توضیحات:** پیرو مشورتی که با کارشناسان کشاورزی در حوزه کاشت انجام شد، لیستی بر اساس جدول فوق تهیه شده است که می تواند پاسخگوی نیاز کاشت و برداشت زمین ۲۰ هکتاری کشت یونجه باشد. ضمناً مشاور سرمایه گذاری قیمت دستگاه ها را بر اساس استعلام تلفنی

از چندین فروشنده که اسامی آنها را از سایتها و یا کانالهای مجازی فروش تجهیزات استخراج نموده است، کشف نموده و در جدول فوق آورده است.

۸-۵- هزینه های خرید دام:

✓ خرید ۱۰۰۰ راس میش افشار اصلاح نژاد شده

با توجه به اینکه فعالیت دامداری در خصوص دام اصلاح نژاد شده می باشد و این دام ها علاوه بر دو قلو زایی و چند قلو زایی مقاومت زیادی نسبت به سایر دام ها در مقابل بیماری ها دارند و همچنین میزان گوشت تولیدی این دام ها نسبت به سایر دام ها بیشتر است. در این راستا اقدام به خرید میش ها از نژاد افشاری نموده که این نژاد در زنجان اصلاح نژاد شده است و دام بومی محسوب می شود. با توجه به استعلام صورت گرفته قیمت میش های با وزن میانگین ۵۵ کیلو در حدود ۱۵ میلیون ریال می باشد که با در نظر گرفتن هزینه حمل در حدود ۱۶۰۰۰ میلیون ریال برآورد می گردد.

✓ خرید ۴۰ راس قوچ رومانف ۱۰۰درصد:

قوچ ها را از نژاد رومانف و از نوع هومو خریداری خواهند شد. بره های تولیدی این نوع به طور کامل حاوی ژن خواهند بود. این امر در ارزش گذاری بره ها هنگام فروش حائز اهمیت می باشد. با توجه به استعلام صورت گرفته هزینه خرید هر راس قوچ در حدود ۱۵۰ میلیون ریال می باشد. هزینه خرید ۴۰ راس قوچ با احتساب هزینه حمل، مجموعاً مبلغ ۶۰۰۴ میلیون ریال می باشد.

۹-۵- هزینه های پیش بینی نشده:

معمولاً درصد معینی (معمولاً حدود ۵٪) از جمع هزینه های ثابت تولید به جز هزینه زمین بعنوان هزینه های پیش بینی نشده در نظر گرفته می شود.

۵-۱۰- هزینه های قبل از بهره برداری :

ردیف	شرح هزینه	انجام شده	مورد نیاز	جمع
۱	هزینه اخذ مجوز و نقشه پروانه ساختمان	۴۰۰	-	۴۰۰
۲	هزینه اخذ مجوز و چاه و تمدید آن	۵۰	-	۵۰
۳	هزینه محضر (حق الثبت و تحریر)	-	۱۲۰	۱۲۰
۴	هزینه کارشناسی و ارزیابی های بانک	-	۲۶	۲۶
۵	هزینه تهیه طرح توجیهی	۲۰۰	-	۲۰۰
۷	سایر	-	۵۰	۵۰
	جمع کل هزینه های قبل از بهره برداری	۶۵۰	۱۹۶	۸۴۶

۵-۱۱- سرمایه در گردش :

سرمایه در گردش مورد نیاز طرح در پایان اولین سال بهره برداری تجاری بصورت زیر برآورد میگردد :

هزینه‌های سرمایه در گردش مبلغ: میلیون ریال

شرح	روز	انجام شده	مورد نیاز	جمع کل
مواد اولیه	۱۸۰	-	۳۰۳۲,۴	۳۰۳۲,۴
کالای در جریان ساخت و ساخته شده	۰	-	-	-
مطالبات	۳۰	-	۸۳۴	۸۳۴
تنخواه گردان	۶۰	-	۵۰۱,۶	۵۰۱,۶
بستانکاران	۰	-	-	-
جمع			۴۳۶۸	۴۳۶۸

۶) هزینه های دوران بهره برداری (تولید)

جدول هزینه های جاری طرح

ردیف	شرح هزینه ها	هزینه (میلیون ریال)
۱	هزینه اجاره بها	۶/۲
۲	هزینه حقوق و دستمزد دامداری	۱۸۲۴
۳	مواد اولیه	بخش ۳-۶-۱
۴	هزینه سوخت وانرژی	۱۶۱/۲۵
۵	هزینه تعمیر و نگه داری	۵۷۰/۱
۶	هزینه دارو	۸۰۰
۷	هزینه بیمه	۱۰۲
۸	هزینه استهلاک	۱۷۵۶/۰۵
۹	هزینه های پیش بینی نشده به میزان ۵ درصد موارد بالا سالانه به جزء استهلاک	بخش ۶-۷

۱-۶) هزینه اجاره بها زمین

زمین مورد نظر جهت اجرای طرح حاضر به متراژ ۱۱۰۰۰ متر مربع به صورت استیجاری اخذ گردیده است که پیرو این قرارداد مقرر است سالیانه به میزان ۶,۲۰۰,۰۰۰ ریال اجاره بهای پرداخت نماید.

۲-۶) حقوق و دستمزد :

۱-۲-۶- نیروی انسانی مورد نیاز دامداری (تولیدی) :

میلیون ریال

ردیف	شرح	تعداد	حقوق ماهانه	حقوق سالانه
۱	مسئول دامداری	۱	۲۰	۲۴۰
۲	دامپزشک پاره وقت	۱	۵	۶۰
۳	چوپان مجرب	۱	۱۵	۱۸۰
۴	کارگر و نگهبان	۳	۱۲	۴۳۲

۹۱۲	۶	مجموع
۹۱۲		مزایای شغلی و بیمه و پاداش به میزان ۱۰۰ درصد
۱۸۲۴		جمع کل

۳-۶) مواد اولیه :

۱-۳-۶- هزینه خوراک دام سالانه:

مقدار جیره مورد نیاز دام در مقاطع مختلف: جیره متعادل، جیره ای است که مواد مغذی مورد نیاز دام را به صورت متناسب و به مقدار کافی برای مدت معین تأمین نماید. از آنجایی که یک ماده خوراکی قادر به تأمین کلیه نیازها نیست، از این رو جیره متعادل با مصرف چند ماده خوراکی امکان پذیر است. برآورد احتیاجات گوسفند و بز بر حسب وزن، سن، تولید و نژاد با استفاده از جداول تغذیه دام صورت می گیرد. اصولاً بره ها و بزغالها از بدو تولد حدود ۲ تا ۳ هفته منحصراً از شیر مادر تغذیه می نمایند. از هفته دوم و سوم به بعد شروع به لب زدن به مواد علوفه ای قابل دسترس می کنند و کم کم به خوردن مواد علوفه ای عادت می نمایند. در زمانی که بره فقط از شیر مادر تغذیه می کند، شیر به طور مستقیم وارد شیر دان می شود؛ چون عملاً سایر قسمت‌های معده (شکمبه، نگاری، هزارلا) از نظر هضم فعال نبوده، اصولاً رشد چندان هم نموده است. بنابراین بایستی بره به تدریج به خوردن سایر مواد غذایی از جمله علوفه تر و یا خشک و کنسانتره عادت دهی شود تا اندامهای یاد شده رشد و نمو نمایند. مواد خوراکی و علوفه های مصرفی بایستی به لحاظ کیفیت پروتئین، مواد معدنی و ویتامینی غنی باشد. در مزارعی که هدف تولید بره پرواری است تغذیه بره ها با مواد جانشین شونده شیر صورت می گیرد؛ زیرا لازم است میشها در مدت کوتاهی خشک و دوباره برای زایش بعدی آماده شوند. بنابراین تغذیه نوزاد با شیر مادر کمتر صورت می گیرد. پس از شیرگیری، بره ها به دو قسمت نر و ماده تقسیم می شوند و به طور جداگانه نگهداری می گردند. خود این گروهها نیز به دو گروه حذفی (پرواری) و دشتی (جایگزین گله) تقسیم می شوند که هر کدام تغذیه جداگانه دارند. بره های پرواری در سنین ۳ ماهگی و میانگین وزن ۲۷ کیلو و ۶ ماهگی و میانگین وزن ۵۵ کیلو گرم به فروش گذاشته می شوند. تغذیه دامهای سبک^۱ به سه دسته زیر تقسیم می شود :

به منظور محاسبه هزینه خوراک دام قیمت اقلام تشکیل دهنده خوراک دام با استعلام از بازار به شرح ذیل می باشد:

ردیف	شرح	قیمت واحد به ازای هر کیلو (ریال)
۱	یونجه خشک	۵۳۸۰ ریال
۲	سیلو ذرت	۳۲۰۰
۳	کنسانتره دامی پلت (پرواری)	۱۱۸۰۰
۴	کاه	۴۵۰۰

لازم به ذکر است قیمت های اقلام خوراک دام دائماً در حال تغییر می نماید.

* در محاسبات میانگین اعداد ماده خوراکی در نظر گرفته شده است.

** قیمت به دست آورده شده برای یونجه با در نظر گرفتن یونجه تولیدی و یونجه مورد نیاز (خریداری از بازار) در سال اول سالهای بعد ۵۳۸۰ ریال به ازای هر کیلو می باشد.

۱. جیره مورد استفاده در این گزارش با هماهنگی کارشناسان این عرصه و همچنین از منبع اصول تهیه جیره متعادل گوسفند و بز در شرایط مزرعه (نوشته عزیز ا... شبانی - رئیس گروه تغذیه دام دفتر بهبود تغذیه و جایگاه دام) می باشد.

۲. قیمت اقلام با استعلام از بازار و همچنین گروه تولیدی و بازرگانی کهن به تاریخ محموله های مرداد ماه می باشد.

۱- تغذیه بره؛

الف) جدول نیاز بره های داشتی با افزایش وزن متوسط ۲۰۰ تا ۲۵۰ گرم در روز
جیره پیشنهادی

ردیف	ماده خوراکی	گرم/راس/روز*	هزینه تمام شده (ریال)
۱	یونجه خشک**	۵۰۰-۴۰۰	۲۴۲۱
۲	سیلو ذرت	-	-
۳	کنسانتره	۴۰۰-۳۵۰	۴۴۲۵
۴	کاه	۱۰۰-۵۰	۳۳۷۵
جمع کل (ریال)			۱۰۲۲۱

ب) جدول احتیاجات بره پرواری با افزایش وزن متوسط ۱۰۰ تا ۲۵۰ گرم در روز
جیره پیشنهادی

ردیف	ماده خوراکی	گرم/راس/روز*	هزینه تمام شده (ریال)
۱	یونجه خشک**	۶۵۰-۳۵۰	۲۶۹۰
۲	سیلو ذرت	-	۰
۳	کنسانتره	۵۰۰-۳۵۰	۵۰۱۵
۴	کاه	۲۰۰-۵۰	۵۶۳
جمع کل (ریال)			۸۲۶۸

۲- تغذیه میش و بز ماده. تغذیه میش به پنج مرحله زیر خلاصه می گردد:
الف: خوراک دهی به هنگام جفتگیری (فلاشینگ)؛

جیره پیشنهادی

ردیف	ماده خوراکی	گرم/راس/روز*	هزینه تمام شده (ریال)
۱	یونجه خشک**	۴۵۰-۳۰۰	۲۰۱۸
۲	سیلو ذرت	۷۵۰-۵۰۰	۲۰۰۰
۳	کنسانتره	۵۰۰-۴۵۰	۵۶۰۵
۴	کاه	۱۲۰-۵۰	۳۸۲۵
جمع کل (ریال)			۱۳۴۴۸

ب: خوراک دهی به هنگام آبستنی؛

جیره پیشنهادی

ردیف	ماده خوراکی	گرم/راس/روز*	هزینه تمام شده (ریال)
۱	یونجه خشک**	۴۵۰-۳۵۰	۲۱۵۲
۲	سیلو ذرت	-	۰
۳	کنسانتره	۵۵۰-۳۵۰	۵۳۱۰
۴	کاه	۱۵۰-۷۰	۴۹۵
جمع کل (ریال)			۷۹۵۷

ج: خوراک دهی به هنگام بره زایی و شیردهی؛

جیره پیشنهادی

ردیف	ماده خوراکی	گرم/راس/روز*	هزینه تمام شده (ریال)
۱	یونجه خشک**	۵۵۰-۳۵۰	۲۴۲۱
۲	سیلو ذرت	۷۵۰-۵۰۰	۲۰۰۰
۳	کنسانتره	۵۵۰-۳۵۰	۵۳۱۰
۴	کاه	۷۰-۵۰	۲۷۰
جمع کل (ریال)			۱۰۰۰۱

د: خوراک دهی به هنگام خشکی.

جیره پیشنهادی

ردیف	ماده خوراکی	گرم/راس/روز*	هزینه تمام شده (ریال)
۱	یونجه خشک**	۲۵۰-۲۰۰	۱۲۱۱
۲	سیلو ذرت	۵۰۰-۳۰۰	۱۲۸۰
۳	کنسانتره	۷۰-۵۰	۷۰۸
۴	کاه	۳۵۰-۲۵۰	۹۰۰
جمع کل (ریال)			۴۰۹۹

۳- تغذیه قوچ

الف: جیره نگهداری

جیره پیشنهادی

ردیف	ماده خوراکی	گرم/راس/روز*	هزینه تمام شده (ریال)
۱	یونجه خشک**	۲۵۰-۲۰۰	۱۲۱۱
۲	سیلو ذرت	۵۰۰-۳۰۰	۱۲۸۰
۳	کنسانتره	۷۰-۵۰	۷۰۸
۴	کاه	۳۵۰-۲۵۰	۹۰۰
جمع کل (ریال)			۴۰۹۹

ب: تغذیه قوچها به هنگام جفتگیری (فلاشینگ)

جیره پیشنهادی

ردیف	ماده خوراکی	گرم/راس/روز*	هزینه تمام شده (ریال)
۱	یونجه خشک**	۴۵۰-۳۰۰	۲۰۱۸
۲	سیلو ذرت	۵۵۰-۴۰۰	۱۵۲۰
۳	کنسانتره	۶۰۰-۵۰۰	۶۴۹۰
۴	کاه	۱۲۰-۸۰	۴۵۰
جمع کل (ریال)			۱۰۴۷۸

در نهایت قیمت خوراک دام در مقاطع مختلف به شرح جدول ذیل محاسبه و جهت سهولت در محاسبات آتی گرد می گردد.

شرح	هزینه تمام شده خوراک (ریال)
بره	بره جایگزین میش داشتی ۱۰۲۲۱
میش و بز ماده	بره پرواری ۸۲۶۸
	فلاشینگ (جفتگیری) ۱۳۴۴۸
	آبستنی ۷۹۵۷
	شیردهی و زایش ۱۰۰۰۱
	خشکی ۴۰۹۹
قوچ	نگهداری ۴۰۹۹
	فلاشینگ (جفتگیری) ۱۰۴۷۸

با توجه به اطلاعات بالا هزینه جیره مورد نیاز هر گروه برای هر راس در سال مطابق جدول ذیل محاسبه می گردد.
جدول هزینه خوراک به ازای هر راس در هر سال

ردیف	شرح	هزینه واحد راس /سال /ریال
۱	جیره میش (شامل ۲ ماه جیره فلاشینگ، ۶ ماه جیره آبستنی، ۲ ماه جیره آماده سازی زایش و شیردهی، ۲ ماه جیره خشکی)	۳۳۳۰۴۲۰
۲	جیره قوچ (جیره نگهداری برای ۱۰ ماه و جیره قوچ اندازی به مدت ۲ ماه)	۱۸۵۸۳۸۰
۳	جیره بره های جایگزین میش داشتی	۲۲۹۹۷۲۵
۴	جیره بره پرواری ۳ ماه (از ۱۵ روزه گی تا ماه سوم)	۶۲۰۱۰۰
۵	جیره بره پرواری ۶ ماه (از ۱۵ روزه گی تا ماه ششم)	۱۳۶۴۲۲۰

*میش های داشتی به منظور تولید بره نگهداری می گردند و در این نوع پرورش دام باید پس از زایش و سپری شده دوره شیردهی بره ها، شیرمیش ها خشک و برای باروری دوباره آماده سازی گردند.
**برای سهولت محاسبات هر ماه ۳۰ روز در نظر گرفته شده است.

هزینه سالیانه جیره مصرفی این دامداری با توجه به جدول ترکیب گله به منظور محاسبه جیره سالیانه به شرح جدول ذیل می باشد.

هزینه سالیانه جیره مصرفی سالانه (واحد : میلیون ریال)										
سال	اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم	هفتم	هشتم	نهم	دهم
میش	۴۹۹۵.۶	۴۹۹۵.۶	۴۹۹۵.۶	۴۹۹۵.۶	۴۹۹۵.۶	۴۹۹۵.۶	۴۹۹۵.۶	۴۹۹۵.۶	۴۹۹۵.۶	۴۹۹۵.۶
قوچ	۱۱۱.۵	۱۱۱.۵	۱۱۱.۵	۱۱۱.۵	۱۱۱.۵	۱۱۱.۵	۱۱۱.۵	۱۱۱.۵	۱۱۱.۵	۱۱۱.۵
بره های ماده منتخب برای جایگزینی با میش	۲۳۰.۰	۶۸۹.۹	۶۸۹.۹	۶۸۹.۹	۶۸۹.۹	۶۸۹.۹	۶۸۹.۹	۶۸۹.۹	۶۸۹.۹	۶۸۹.۹
بره ۳ ماهه پروار (۲۷ کیلو)	۷۰۰.۷	۴۰۹.۳	۹۹۵.۳	۵۸۶.۰	۱۱۷۲.۰	۵۸۶.۰	۱۱۷۲.۰	۵۸۶.۰	۱۱۷۲.۰	۵۸۶.۰
بره ۶ ماهه پروار (۵۵ کیلو)	۰.۰	۹۰۰.۴	۱۰۳۰.۰	۲۴۴۸.۸	۱۲۸۹.۲	۲۵۷۸.۴	۱۲۸۹.۲	۲۵۷۸.۴	۱۲۸۹.۲	۲۵۷۸.۴
مجموع	۶۰۳۷.۸	۷۱۰۶.۷	۷۸۲۲.۰	۸۸۳۱.۰	۸۲۵۸.۰	۸۹۶۱.۴	۸۲۵۸.۰	۸۹۶۱.۴	۸۲۵۸.۰	۸۹۶۱.۴

۴-۶ هزینه سوخت و انرژی:

(میلیون ریال)

ردیف	شرح	واحد	مصرف سالیانه	هزینه واحد (ریال)	هزینه کل (ریال)
۱	برق	کیلو وات	۱۲,۵۰۰	۵۰۰	۶/۲۵
۲	بنزین	لیتر	۸,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۸۰
۳	گازوئیل	لیتر	۲۵,۰۰۰	۳,۰۰۰	۷۵
	جمع				۱۶۱/۲۵

۵-۶ هزینه دارو:

هزینه دارو شامل هزینه دارو برای دام داشتی، هزینه دارو برای دام پرواری، هزینه تلقیح مصنوعی و همزمان سازی فحلی می باشد. هزینه سالانه دارو با توجه به مشاوره صورت گرفته و همچنین محاسبات طرح های مشابه برای دارو برای دام داشتی و پرواری ۳۰۰ میلیون ریال و هزینه تلقیح مصنوعی و همزمان سازی فحلی برای میش ها که سالانه ۲ مرتبه تکرار می گردد برابر با ۵۰۰ میلیون ریال می باشد. در مجموع هزینه داروی این مجموعه دامداری سالانه ۸۰۰ میلیون ریال می باشد.

۶-۶ هزینه بیمه دامداری:

با توجه به اینکه بیمه جزء ضروریات هر کسب و کاری می باشد و همیشه احتمال وقوع حوادث غیر مترقبه وجود دارد، با توجه به بررسی های صورت گرفته میزان دو در هزار سرمایه ثابت معادل ۱۳۲/۲ میلیون ریال به عنوان هزینه بیمه در نظر گرفته شده است.

۷-۶ هزینه های متفرقه و پیش بینی نشده :

معمولا در صد معینی (معمولا حدود ۵٪) از جمع هزینه های تولید سالانه به هزینه استهلاک بعنوان هزینه های پیش بینی نشده در نظر گرفته می شود.

سال اول	سال دوم	سال سوم	سال چهارم	سال پنجم	سال ششم	سال هفتم	سال هشتم	سال نهم	سال دهم
۴۷۶.۶	۵۳۰.۰	۵۶۵.۸	۶۱۶.۳	۵۸۷.۶	۶۲۲.۸	۵۸۷.۶	۶۲۲.۸	۵۸۷.۶	۶۲۲.۸

۸-۶ هزینه تعمیر و نگه داری:

جدول تعمیر و نگهداری ارقام : میلیون ریال

ردیف	شرح	میزان سرمایه گذاری	درصد تعمیر و نگهداری	هزینه کل
۱	محوطه سازی	۱۸۹۰	۲	۳۷.۸
۲	ساختمان ها	۱۳۹۳۸.۷۵	۲	۲۷۸.۸
۳	تأسیسات	۲۷۳۰	۵	۱۳۶.۵
۴	ماشین آلات و تجهیزات تولید	۱۶۶۹.۵	۵	۸۳.۵
۵	اثاثیه اداری	۱۷۸.۵	۱۰	۱۷/۸

۱۵/۷	۱۰	۱۵۷۵	وسائط نقلیه	۶
۵۷۰/۱	-	۲۱۹۸۱.۸	جمع	

۹-۶) پیش بینی هزینه استهلاک :

جدول هزینه استهلاک ارقام : میلیون ریال

ردیف	شرح	میزان سرمایه گذاری	درصد استهلاک	نرخ قراضه (درصد)	هزینه استهلاک
۱	محوطه سازی	۱۸۰۰	۵	۱۰	۹۰.۰۰
۲	ساختمان ها	۱۳۲۷۵	۵	۱۰	۶۶۳.۷۵
۳	تأسیسات	۲۶۰۰	۱۰	۱۰	۲۶۰.۰۰
۴	ماشین آلات و تجهیزات تولید	۱۵۹۰	۱۰	۱۰	۱۵۹.۰۰
۵	اثاثیه اداری	۱۷۰	۲۰	۱۰	۳۴.۰۰
۶	وسائط نقلیه	۱۵۰۰	۱۰	۱۰	۱۵۰.۰۰
۷	متفرقه و پیش بینی نشده	۳۱۴۷	۱۰	۱۰	۳۱۴.۷۰
	قبل از بهره برداری	۸۴۶	۱۰		۸۴.۶۰
	جمع	۲۴۹۲۸	-	-	۱۷۵۶.۰۵

مطالعات مالی

فصل سوم : مطالعات مالی

۱- خلاصه پیش‌بینی‌های مالی طرح (تسهیلات ریالی):

نتایج بررسی‌های انجام شده بر روی طرح مذکور نشان می‌دهد که در صورت انجام عملیات اجرای طرح مطابق برنامه زمان بندی شده، بهره برداری تجاری طرح، از سال ۱۳۹۹ آغاز خواهد گردید و در سال ۱۴۰۳ به حداکثر نرخ دوقلو زایی خواهد رسید. نتیجه عملیات همواره دارای سود ویژه می‌باشد و در سال ۱۳۹۹ نسبت سود ویژه به فروش ۱۶/۹۱ درصد است که به تدریج با بهبود نرخ باروری گله و به تناسب باز پرداخت تسهیلات و کاهش هزینه های مالی، سود مزبور ۶۵/۶۳ درصد در سال مبناء (۱۴۰۳) خواهد رسید. همچنین سال ۱۳۹۹ نسبت سود ویژه به حقوق صاحبان سهام ۱۶/۲۲ درصد و در سال ۱۴۰۳ این نسبت ۱۹۱/۴۳ درصد پیش‌بینی می‌گردد. تسهیلات بلندمدت ریالی به مبلغ ۵۲۸۰۰ میلیون ریال (معادل ۸۰ درصد سرمایه گذاری ثابت) با یک سال تنفس از محل توسعه طرح های پایدار روستایی با شرایط بازپرداخت طی ۵ سال تا پایان سال ۱۴۰۴ در نظر گرفته شده است و نرخ سود تسهیلات ریالی برای دوران مشارکت و فروش اقساطی به ترتیب ۴ و ۴ درصد در نظر گرفته شده است. به منظور تامین سرمایه در گردش مورد نیاز مجموعه مبلغ ۳۵۰۰ میلیون ریال تسهیلات کوتاه مدت (۳ ساله) با نرخ بهره ۴ درصد در نظر گرفته شده است. براساس محاسبات انجام شده نرخ بازده داخلی طرح احداث دامداری داشتی ۱۰۰۰ راسی (با در نظر گرفتن ۱۰ سال عمر مفید) حدود ۲۶/۷۲ درصد و خالص ارزش فعلی کل سرمایه ۱۹,۵۸۸/۳۲ میلیون ریال خواهد بود.

۲- جدول هزینه‌های طرح و نحوه تأمین منابع:

مبلغ : میلیون ریال

درصد	جمع	مورد نیاز	انجام شده	
هزینه های طرح :				
۹۲/۷	۶۶۰۸۶	۶۶۰۸۶	-	دارایی های ثابت
۱/۲	۸۴۶	۱۹۶	۶۵۰	هزینه‌های قبل از بهره‌برداری
۹۳/۹	۶۶۹۳۲	۶۶۲۸۲	۶۵۰	جمع هزینه‌های ثابت
۶/۱	۴۳۶۸	۴۳۶۸	-	سرمایه در گردش
۱۰۰	۷۱۳۰۰	۷۰۶۵۰	۶۵۰	جمع کل هزینه های سرمایه گذاری طرح
منابع تأمین :				
۲۱	۱۵۰۰۰	۱۴۳۵۰	۶۵۰	آورده متقاضی
۷۴	۵۲۸۰۰	۵۲۸۰۰	-	تسهیلات پیشنهادی بلند مدت (ریالی)
۵	۳۵۰۰	۳۵۰۰	-	تسهیلات پیشنهادی کوتاه مدت (ریالی)
۱۰۰	۷۱۳۰۰	۷۰۶۵۰	۶۵۰	جمع کل

۳- تجزیه و تحلیل مالی طرح :

۳-۱) نرخ بازده داخلی (IRR) و ارزش خالص فعلی (NPV) طرح با در نظر گرفتن ۱۰ سال عمر مفید، به ترتیب ۲۶/۷۲ درصد و ۱۹,۵۸۸/۳۲ میلیون ریال بدست آمده است و در صورتیکه هزینه‌های سرمایه‌گذاری ثابت طرح، هزینه های تولید و قیمت فروش تغییر نماید نرخ بازده داخلی به شرح جدول ذیل تغییر خواهند نمود.

جدول نرخ بازده داخلی (IRR)

تغییرات (%)	درآمد فروش	افزایش در داراییهای ثابت	هزینه های عملیاتی
% -20.00	% 19.85	% 31.69	% 28.97
% -16.00	% 21.29	% 30.57	% 28.52
% -12.00	% 22.69	% 29.52	% 28.07
% -8.00	% 24.06	% 28.53	% 27.62
% -4.00	% 25.40	% 27.60	% 27.17
% 0.00	% 26.72	% 26.72	% 26.72
% 4.00	% 28.00	% 25.88	% 26.26
% 8.00	% 29.26	% 25.09	% 25.81
% 12.00	% 30.49	% 24.33	% 25.35
% 16.00	% 31.71	% 23.61	% 24.89
% 20.00	% 32.90	% 22.93	% 24.43

۳-۲) دوره بازگشت سرمایه :

- دوره بازگشت سرمایه بدون در نظر گرفتن نرخ تنزیل (۲۱ درصد) از زمان شروع تولید تجاری طرح برابر با ۴ سال و ۶ ماه می باشد.
- دوره بازگشت سرمایه با در نظر گرفتن نرخ تنزیل (۲۱ درصد) از زمان شروع تولید تجاری طرح برابر با ۸ سال می باشد.

۳-۳) سایر شاخص های مالی

سال	اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم	هفتم	هشتم	نهم	دهم
درصد سود خالص از درآمد فروش	۱۶.۹۱	۳۲.۴۱	۵۸.۰۱	۶۶.۳۵	۶۵.۶۳	۶۹.۲۶	۶۷.۶۶	۷۰.۱۳	۶۷.۶۶	۷۱.۹۱
درصد سود خالص به حقوق صاحبان سهام	۱۶.۲۲	۴۸.۸۹	۱۴۳.۳۴	۲۱۲.۱۳	۱۹۱.۴۳	۲۳۰.۱۲	۱۹۷.۳۶	۲۳۳.۰۳	۱۹۷.۳۶	۲۳۸.۹۲
درصد نسبت سربه سر از درآمد فروش (شامل هزینه های مالی)	۵۹.۴۶	۴۴.۱۱	۱۹.۸۰	۱۳.۱۹	۱۳.۱۰	۱۰.۱۱	۱۰.۴۱	۸.۹۷	۱۰.۴۱	۶.۶۷
درصد نسبت سربه سر از درآمد فروش (به استثنای هزینه های مالی)	۵۶.۲۴	۲۶.۴۲	۱۲.۹۵	۹.۴۹	۱۰.۴۶	۸.۹۷	۱۰.۴۱	۸.۹۷	۱۰.۴۱	۶.۶۷